

Nástroje společné obchodní politiky při dovozu do EU

Diplomová práce

Vedoucí práce:

doc. JUDr. Martin Janků, CSc.

Blanka Miléřová

Brno 2014

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce, doc. JUDr. Martinovi Janků, CSc. za jeho trpělivý přístup, cenné rady a odborné vedení, bez nichž by zpracování diplomové práce bylo o to složitějším úkolem.

Také děkuji svým nejbližším za důvěru, kterou do mě při zpracování práce vkládali, a oporu během celé doby mého studia.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci „Nástroje společné obchodní politiky při dovozu do EU“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 12. prosince 2014

.....
podpis

Abstract

Milěřová, B. Instruments of the EU Common Commercial Policy Applied on Imports to the EU. Diploma thesis. Brno: Mendel University, 2014.

The diploma thesis analyzes instruments of the Common Commercial Policy of the European Union applied on imports of goods to the EU, both through their application in practice and based on the case law of the Court of Justice of the European Union. The thesis deals with customs duties, quantitative restrictions, safeguards and non-tariff instruments, anti-dumping and anti-subsidy measures and safety and other exceptions. Based on the findings, strengths and weaknesses of their practical application are identified and in the conclusion, some of the possible improvements to the current situation are proposed.

Keywords

EU common commercial policy, instruments of common commercial policy, customs duties, quantitative barriers, safeguards and non-tariff barriers, anti-dumping, anti-subsidy measures, safety exceptions.

Abstrakt

Milěřová, B. Nástroje společné obchodní politiky při dovozu do EU. Diplomová práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014.

Diplomová práce analyzuje nástroje společné obchodní politiky Evropské unie při dovozu zboží do EU, a to jak prostřednictvím jejich uplatňování v praxi, tak na základě judikatury Soudního dvora Evropské unie. Zabývá se cly, kvantitativními omezeními, ochrannými opatřeními a netarifními nástroji, antidumpingovými a protisubvenčními opatřeními a bezpečnostními a dalšími výjimkami. Na základě zjištěných poznatků jsou identifikovány silné i slabé stránky jejich praktické aplikace i legislativní úpravy a v závěru jsou navržena některá možná zdokonalení stávajícího stavu.

Klíčová slova

Společná obchodní politika EU, nástroje společné obchodní politiky, cla, kvantitativní omezení, ochranná opatření a netarifní nástroje, antidumping, protisubvenční opatření, bezpečnostní výjimky.

Obsah

1	Úvod a cíl práce	13
1.1	Úvod.....	13
1.2	Cíl práce.....	13
1.3	Metody zpracování	14
2	Literární přehled	15
2.1	Společná obchodní politika EU	15
2.1.1	Legislativní ukotvení.....	16
2.1.2	Zásady.....	17
2.2	Vztah společné obchodní politiky EU a WTO	18
2.3	Nástroje společné obchodní politiky EU	20
2.3.1	Autonomní nástroje.....	20
2.3.2	Smluvní nástroje.....	22
2.4	Nástroje společné obchodní politiky EU – opatření při dovozu.....	23
2.4.1	Legislativní ukotvení dovozních opatření	23
2.4.2	Cla.....	25
2.4.3	Kvantitativní omezení	26
2.4.4	Ochranná opatření a netarifní nástroje	26
2.4.5	Antidumpingová opatření.....	28
2.4.6	Protisubvenční opatření.....	29
2.4.7	Bezpečnostní a další výjimky	30
2.4.8	Dovoz některých specifických komodit.....	30
3	Vlastní práce	33
3.1	Opatření při dovozu v praxi	33
3.1.1	Tarifní omezení – cla a kvantitativní omezení.....	33
3.1.2	Ochranná opatření a netarifní nástroje	34
3.1.3	Antidumpingová a protisubvenční opatření	37
3.1.4	Bezpečnostní a další výjimky	45
3.1.5	Dílčí závěr.....	48

3.2	Opatření při dovozu v judikatuře SDEU	49
3.2.1	Tarifní omezení – cla a kvantitativní omezení	49
3.2.2	Ochranná opatření a netarifní nástroje	52
3.2.3	Antidumpingová a protisubvenční opatření.....	55
3.2.4	Bezpečnostní a další výjimky.....	58
3.2.5	Dílčí závěr	62
4	Závěr	64
5	Použité prameny	70
5.1	Literatura.....	70
5.2	Dokumenty.....	70
5.3	Elektronické zdroje.....	74

Seznam obrázků

- Obr. 1 Nevážený průměr tarifních omezení v letech 1990–2009 v EU a ČR 34
- Obr. 2 Podíl antidumpingových (AD) a protisubvenčních (AS) opatření na dovozech do EU v letech 2007–2012 39

Seznam tabulek

Tab. 1	Vývoj počtu antidumpingových (AD) a protisubvenčních (AS) opatření v letech 2007–2012	38
Tab. 2	Rozložení antidumpingových (AD) a protisubvenčních (AS) opatření uplatňovaných ze strany EU vůči třetím zemím	39
Tab. 3	Rozložení antidumpingových (AD) a protisubvenčních (AS) opatření uplatňovaných ze strany EU vůči třetím zemím z pohledu jednotlivých komodit	40

1 Úvod a cíl práce

1.1 Úvod

Společná obchodní politika patří mezi nejstarší politiky Evropské unie (EU) a řadí se mezi oblasti, kde kompetence byly, až na některé výjimky, vloženy do rukou EU, která v této oblasti jedná za členské státy.

Vývoj směřující k tomu, že v oblasti obchodní politiky byly kompetence pro její provádění svěřeny výlučně EU, můžeme považovat za logický. Poté, co se Evropské společenství (ES), které nejprve fungovalo na bázi zóny volného obchodu, stalo celní unií s vizí dalšího prohlubování integrace směrem k jednotnému vnitřnímu trhu, bylo nezbytné, aby směrem ke třetím zemím v obchodních otázkách hovořila EU jednotným hlasem a stanovovala pravidla, která by platila pro všechny členské státy.

Obchodní politika je přitom spojena s ekonomickými, ale i geopolitickými zájmy členských států. Všechny faktory by EU měla při jejím vytváření sledovat a snažit se nastavit její kontury tak, aby jejím členským zemím pokud možno vyhovovala.

Při realizaci společné obchodní politiky disponuje EU nástroji, které může uplatňovat při dovozu zboží z EU i vývozu vlastního zboží mimo EU. Tato diplomová práce se zaměří na situace, kdy zboží ze třetích zemí vstupuje na území EU a na nástroje, které EU může v těchto případech využívat. Budou ukázány konkrétní případy, kdy tak EU činí a i s využitím příslušné judikatury Soudního dvora EU bude poukázáno na případné problémy a nečekané situace, které zde mohou nastat.

Nelze přitom zapomenout, že v otázce společné obchodní politiky hraje nesmírně důležitou roli i Světová obchodní organizace (WTO), jíž je EU a současně i její jednotlivé členské státy členy a jejíž pravidla tudíž při nastavování vlastních opatření musí alespoň do určité míry zohledňovat. Při analýze jednotlivých opatření, která jsou na půdě EU realizována, tak bude možné využít i poznatků, které byly učiněny na půdě WTO a přímo se promítají i do reality EU.

Toto pozorování je přitom činěno s jednoduchým záměrem. Kromě samotné analýzy nástrojů společné obchodní politiky při dovozu do EU a demonstraci jejich využití v praxi je práce tvořena s úmyslem navrhnout možné úpravy stávající legislativy, či vyslovit doporučení pro současnou praxi tak, aby realizace společné obchodní politiky EU mohla vést do budoucna k ještě lepším výsledkům.

1.2 Cíl práce

Práce si klade za cíl analyzovat nástroje, které má EU k dispozici při dovozu zboží ze třetích zemí na její území, a demonstrovat využití těchto nástrojů na základě vybraných rozhodnutí z judikatury Soudního dvora EU (SDEU) a rovněž poukázat na příklady jejich koordinovaného uplatňování orgány EU i členskými státy.

Zkoumání příslušné judikatury a příklady z praxe by také mohlo poukázat na obtíže a nejasnosti, které s sebou opatření uplatňovaná při dovozu mohou nést. Dílčím cílem je tak vyhodnotit na základě zjištěných poznatků přednosti a případné nedostatky stávající úpravy. Současně bude možné vyslovit i doporučení pro revizi platné právní úpravy nebo existující praxe.

1.3 Metody zpracování

Základem pro zpracování práce bude literární rešerše pokrývající nástroje společné obchodní politiky EU. Bude rovněž uvedeno, jak jsou pravidla společné obchodní politiky upravena ve stávající legislativě. S tím bude souviset i přehled a následná analýza relevantní judikatury SDEU a příkladů využití nástrojů obchodní politiky v praxi. Všechny zjištěné poznatky by měly v závěru vyústit v identifikaci silných a slabých stránek stávající legislativní úpravy a v souvislosti s tím i praxe při dovozu komodit ze třetích zemí do EU, na což by následně měly navazovat případně návrhy na zlepšení, ať už legislativy samotné nebo její aplikace v praxi.

V rámci tohoto procesu bude využito několika vědeckých metod, především ze skupiny metod obecně teoretických. Bude se jednat předně o analýzu odborné literatury, legislativy a judikatury. Analýzou přitom rozumíme myšlenkové rozložení zkoumaného jevu na dílčí složky, které se stávají předmětem dalšího bádání. Cílem analýzy jako rozkladové metody je vysvětlit daný problém zevrubným prozkoumáním jeho složek (Široký 2011: 31).

V průběhu práce bude využíváno i metody komparace, pokud bude třeba srovnat některé aspekty společné obchodní politiky nebo poznatky vyplývající z judikatury SDEU. Metoda komparace umožňuje stanovit shody a rozdíly jevů či objektů. Při srovnávání se zjišťují shodné a rozdílné stránky různých předmětů, jevů, úkazů či ukazatelů, přičemž srovnávací kritérium může být vymezeno věcně, prostorově nebo časově. Dá se říci, že existuje dvojí způsob srovnávání. Lze srovnávat pojetí problémů, názorů, premis jako vytváření, ověřování či zdůvodňování vlastního stanoviska. Srovnávání lze rovněž užít jako nástroj měření, zjišťování, objektivizace a hodnocení dosažených výsledků (Široký 2011: 32-33). V případě této práce bude využíváno spíše případu prvního, tedy srovnávání pojetí problémů atd. s cílem vytvořit následně vlastní stanovisko.

V závěru bude přikročeno k syntéze zjištěných poznatků a vyvození adekvátních závěrů. Syntéza je procesem protikladným k analýze, v praxi ji však neodmyslitelně doplňuje (Široký 2011: 32). Jednotlivá zjištění, která budou učiněna v rámci analýzy literárních pramenů, dojde následně k syntéze v závěrečné části práce, přičemž zde budou definovány silné a slabé stránky stávající úpravy společné obchodní politiky EU, uvažujeme-li opatření při dovozu do EU, a případně navržena zlepšení legislativy nebo její aplikace v praxi.

2 Literární přehled

V této kapitole budou představeny základní principy fungování společné obchodní politiky EU a rovněž budou vysvětlena opatření při dovozu do EU, která je v obchodě se třetími zeměmi možné uplatňovat. Ta budou systematicky členěna podle jejich povahy. Bude také objasněno, na jakém právním základě současná obchodní politika se třetími zeměmi stojí.

2.1 Společná obchodní politika EU

Společná obchodní politika EU se řadí mezi nejstarší politiky Unie. Již v průběhu jednání, která vedla k podpisu Smlouvy o EHS, která položila základ evropské integraci, jak ji známe dnes, se potvrdilo, že členské země ESUO¹ směřují ke společnému trhu, a proto za výchozí stupeň ekonomické integrace považují celní unii a nikoli jen zónu volného obchodu. Proces vytváření celní unie byl úspěšný. Byla dokončena 1. července 1968, tedy o rok dříve, než předpokládal původní plán (Fiala, Pitrová 2009: 422-423).

Se vznikem celní unie začalo EHS vystupovat vůči třetím zemím jako jeden celek a obchodní politika se stala výlučnou pravomocí Společenství (Fričová). Společná obchodní politika tak tvoří základ koncepce společného trhu a její součástí je rovněž vnější obchodní politika. Obsahem vnější společné obchodní politiky je stanovování a úprava omezení dovozu do společného trhu a jeho ochrana, liberalizace obchodních vztahů se třetími zeměmi, uzavírání smluv o hospodářské spolupráci se státy i organizacemi a konečně také udržování preferenčních obchodních vazeb (Fiala, Pitrová 2009: 483).

Obsah vnější části společné obchodní politiky, jak je nastíněn výše, můžeme postihnout v definici tří dimenzí obchodní politiky (BusinessInfo.cz 2012):

- Multilaterální dimenze (WTO a další mezinárodní organizace),
- Bilaterální dimenze (dohody o volném obchodu, regionální dohody),
- Autonomní dimenze (systém všeobecných celních preferencí, ochranná opatření).

Jednotlivé aspekty společné obchodní politiky, které jsou relevantní pro tuto práci, budou rozebrány v dalších podkapitolách.

---

¹ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) byla organizací, která zakládala společný trh s uhlím a ocelí mezi šesti evropskými zeměmi, tj. Německem, Francií, Lucemburskem, Belgií, Nizozemskem a Itálií. Smlouva byla podepsána 18. dubna 1951 v Paříži (odtud užívaný název Pařížská smlouva) a vstoupila v platnost 27. července 1952. Její platnost byla 50 let, zbývající závazky poté přešly na Evropskou unii (Fiala, Pitrová 2009: 53). Další integrační ambice této šestice zemí se promítly do vzniku dalších dvou společenství – Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM) s platností od r. 1958.

2.1.1 Legislativní ukotvení

Oblast společné obchodní politiky je upravena v primárním právu EU. Ve Smlouvě o ES ve znění Smlouvy z Nice, která byla poslední primárně-právní úpravou před přijetím Lisabonské smlouvy, byla problematika společné obchodní politiky upravena v čl. 131 až 134. Byl zde uveden postup, jak společnou obchodní politiku vytvořit, i její principy. Návrhy vedoucí k vytvoření vnější obchodní politiky měla předkládat Komise a Rada měla zpětně Komisi zmocňovat k jejímu provádění. Rozhodnutí Rady měla být činěna nejdříve jednomyslně a ve třetí fázi budování společného trhu kvalifikovanou většinou. Po uplynutí přechodného období měla být společná obchodní politika svěřena Komisi s výjimkou uzavírání dohod se třetími zeměmi, kdy měl Komisi asistovat zvláštní výbor složený z reprezentantů členských států (Fiala, Pitrová 2009: 483-484).

V Lisabonské smlouvě je problematika společné obchodní politiky EU postihnuta v čl. 206 a 207 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Jedná se o bývalé čl. 131 a 133 Smlouvy o ES ve znění Smlouvy z Nice. Fakt, že se jedná o výlučnou pravomoc EU, je pak zmíněn v čl. 3 SFEU, který obsahuje kompletní výčet oblastí, které spadají do výlučné pravomoci EU. Vedle společné obchodní politiky je to oblast celní unie, stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu, měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro, a zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky.

Fakt, že společná obchodní politika je politikou spadající výlučně do pravomocí EU, v praxi znamená, že k vytváření závazné legislativy je oprávněna jen EU, členské státy ji ve většině případů jen provádí a implementují (Fiala, Pitrová 2009: 191). Žádný členský stát tak nemůže vůči třetím zemím vytvářet vlastní obchodní politiku, jsou závislé na obchodní politice schválené v rámci EU. To vyplývá z logiky věci, neboť základem obchodní politiky je celní unie, jejíž vyšší formou je následně společný a posléze i jednotný vnitřní trh. To vyžaduje společnou, resp. jednotnou akci členských států vůči ostatnímu světu, protože celní politika spočívá, na rozdíl od zóny volného obchodu, ve stanovování jednotného celního tarifu navenek a jednotné politiky pro dovoz, vývoz apod. (Týč 2006: 212). Výlučnost pravomocí EU se však týká pouze přijímání právních aktů, tedy tvorby práva EU, nikoli administrativního zajištění jeho aplikace. Právo EU sice stanoví jednotný celní tarif, nedisponuje však vlastními celními orgány, které by ho uplatňovaly. Celní politika je nadále prováděna jednotlivými členskými státy (Týč 2006: 213).

Čl. 206 SFEU, který se společné obchodní politice věnuje, konstatuje, že vytvořením celní unie přispívá EU ve společném zájmu k harmonickému rozvoji světového obchodu, k postupnému odstranění omezení mezinárodního obchodu a přímých zahraničních investic a ke snižování celních a jiných překážek. Jedná se o jakousi vizi do budoucna směřující ke stále výraznějšímu odstraňování překážek volného obchodu v mezinárodním měřítku. Tento cíl také plně kopíruje závazky, které EU akceptovala svým vstupem do WTO.

Konkrétněji pojímá obchodní politiku EU čl. 207. Ten hovoří o základních principech a způsobu rozhodování o společné obchodní politice v EU. V odst. 1 se uvádí, že „společná obchodní politika se zakládá na jednotných zásadách, zejména

pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod týkajících se obchodu zbožím a službami, obchodní aspekty duševního vlastnictví, přímé zahraniční investice, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a opatření na ochranu obchodu, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování“.

Čl. 207 SFEU také hovoří o tom, že opatření vymezující rámec pro provádění společné obchodní politiky by měla být činěna formou nařízení. Evropský parlament (EP) a Rada tato nařízení mají přijímat řádným legislativním postupem. Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou a Komise podává Radě doporučení. Rada nato zmocňuje Komisi k zahájení potřebných jednání. Takový postup můžeme hodnotit za zcela pochopitelný a odpovídající potřebám s ohledem na fakt, že při volbě jakéhokoli jiného nástroje, např. směrnice, by nutně muselo docházet k implementaci legislativy do národního práva členských států, čímž by vznikala prostor pro odlišnou úpravu. To však v oblasti výlučné pravomoci EU není žádoucí.

Zvláštní režim potom panuje v oblasti dohod týkajících se obchodu službami, obchodních aspektů duševního vlastnictví a přímých zahraničních investic. V těchto případech rozhoduje Rada jednomyslně, pokud dané dohody obsahují ustanovení, pro která je při přijímání vnitřních předpisů vyžadována jednomyslnost (čl. 207 odst. 4 SFEU).

Čl. 207 SFEU rovněž určuje, že jednomyslně Rada rozhoduje, sjednává-li a uzavírá dohody v oblasti obchodu kulturními a audiovizuálními službami, pokud by tyto dohody mohly ohrozit kulturní a jazykovou rozmanitost Unie, a v oblasti obchodu sociálními, vzdělávacími a zdravotnickými službami, pokud by tyto dohody mohly vážně narušit vnitrostátní organizaci takových služeb a ohrozit odpovědnost členských států za jejich poskytování. Cílem je, aby obchodní politika nenarušovala a respektovala rozdělení kompetencí, které je v EU aktuálně platné.

Čl. 207 také dává Komisi za úkol, aby při vedení jednání o sjednání dohod, k němuž byla zmocněna Radou, konzultovala výbor, který určí Rada, aby jí v tomto úkolu napomáhal. Jedná se o Výbor pro obchodní politiku (tzv. výbor 113 podle relevantního článku SES v době platnosti Amsterdamské smlouvy). Dalšími fóry pro obhajobu a prosazování národních zájmů členských států jsou samostatné formace Výboru pro obchodní politiku (pro oblast služeb a investic, textilu, oceli a dalších vybraných průmyslových sektorů) a teritoriálně i zbožíově zaměřené pracovní skupiny Rady. Pravidelná zasedání Výboru pro obchodní politiku řídí vždy zástupce země, která aktuálně předsedá Radě EU. Zástupci všech členských států EU společně se zástupci Evropské komise (EK) zde diskutují o širokém spektru mnohostranných i bilaterálních obchodně politických témat, o strategických záměrech i konkrétních opatřeních a potížích při vývozu jednotlivých výrobků (BusinessInfo.cz 2012).

2.1.2 Zásady

Společná obchodní politika se zakládá na dvou základních zásadách. Jsou jimi zásada koherence a zásada přednosti volného intrakomunitárního obchodu.

Zásada koherence neboli soudržnosti společné obchodní politiky EU hovoří o tom, že koherentní obchodní politika by nemohla být EU účinně prováděna, pokud by neměla možnost používat nejpropracovanějších prostředků používaných k rozvoji mezinárodního obchodu. Legislativní úpravu společné obchodní politiky proto musíme vykládat tak, aby obchodní politika EU nebyla omezována co do používání tradičních nástrojů zahraničního obchodu (Svoboda 2003: 102).

Zásada přednosti volného intrakomunitárního obchodu říká, že společnou obchodní politiku je třeba nevykládat příliš restriktivně, jelikož by pak hrozilo, že to vyvolá potíže při obchodu v rámci EU kvůli rozdílům, které by se zachovaly v jistých oblastech v hospodářských vztazích se třetími zeměmi (Svoboda 2003: 102).

Někdy se hovoří též o zásadě asimilace, která říká, že pokud byl ze třetí země již jednou výrobek dovezen do EU a tudíž splnil všechny podmínky dovozu, musí se s ním nadále zacházet stejně jako s výrobky z EU (Svoboda 2010: 125), a o zásadě výlučnosti, která zachycuje již zmíněný fakt, že společná obchodní politika spadá do výlučné pravomoci EU (Svoboda 2010: 122).

Tyto zásady vyplývají z posudků SDEU a jejich cílem je naznačit, že společnou obchodní politiku je třeba posuzovat a vykládat tak, aby nebylo ohroženo její praktické fungování, a to jak na vnitřním trhu mezi členskými státy EU, tak právě v kontaktu EU se třetími zeměmi.

SDEU současně totiž ve svých posudcích dospěl k závěru, že kritériem rozsahu působnosti společné obchodní politiky jsou účinné fungování celní unie, nutnost, aby obsah pojmu společné obchodní politiky byl v členských státech respektován v té podobě, jak platí v EU, aby nedocházelo k nesouladům, přičemž změnit obsah pojmu obchodní politiky lze změnit na mezinárodní úrovni (Svoboda 2003: 102).

2.2 Vztah společné obchodní politiky EU a WTO

Vstup EU do WTO byl poznamenán souběhem několika historických okolností. V roce 1994 potvrdil SDEU² výlučnou pravomoc ES v oblasti společné obchodní politiky. Tímto momentem se stalo reálné, aby ES vstoupilo do mezinárodní organizace a vystupovalo zde jménem svých členských států (Týč 2006: 214). O rok později, tedy v roce 1995, byla dosud platná Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade - GATT) transformována ve Světovou obchodní organizaci WTO (wto.org). Období GATT bylo obdobím ryze smluvního ujednání mezi zúčastněnými zeměmi na určitých pravidlech. Vznikem WTO se situace rapidně změnila, jelikož organizace jako taková má i své členy a těmi se mohly stát i organizace. Do vzniku WTO tudíž ES nebylo členem GATT, po vzniku WTO však ES do organizace vstoupilo (Týč 2006: 214) a začalo zde vystupovat jménem svých členských států, které však jednotlivě rovněž zůstaly členy organizace.

WTO je tedy, na rozdíl od svého předchůdce GATT, klasickou mezinárodní organizací. Prameny práva vytvářené WTO, které upravují vztahy mezi jejími členy vč. EU, jsou prameny mezinárodního práva, závazné pro EU a její členské státy bez

---

² Tehdy platným názvem byl Evropský soudní dvůr (ESD).

ohledu na to, zda věcně spadají do výlučné nebo nevýlučné pravomoci EU. Smlouvy WTO mají přednost před sekundárním, avšak nikoli před primárním právem EU a jsou považovány za součást komunitárního práva spolutvářejícího pravidla obchodní politiky EU, i když se jedná o součást specifickou, jelikož se na smlouvy WTO nevztahuje zásada přímého účinku, resp. dovolatelnosti jejich ustanovení ze strany jednotlivce, jak je jinak v komunitárním právu běžné (Týč 2006: 214).

Vzhledem k členství EU ve WTO musí obchodní politika EU respektovat rovněž základní zásady obchodu stanovené WTO. Podstatný je zejména princip nediskriminace sestávající z doložky nejvyšších výhod a národního zacházení. Doložka nejvyšších výhod je založena na jednoduché myšlence: chceme-li někomu zaručit zvláštní zacházení (např. nižší sazbu cla na některý produkt), můžeme tak učinit, ovšem tato výhoda automaticky začne platit také pro všechny ostatní členy WTO³. Tento princip je součástí dohody GATT, GATS (Všeobecná dohoda o obchodě službami) i TRIPS (Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví), i když v každé dohodě je s doložkou nakládáno mírně odlišně. Národní zacházení pak říká, že s importovanými komoditami a místní produkcí by se mělo nakládat stejně, alespoň poté, co zahraniční produkce vstoupí na vnitřní trh. Totéž by mělo platit pro zahraniční a domácí služby, obchodní značky, autorská práva a patenty. Podobně jako v případě doložky nejvyšších výhod se s národním zacházením setkáme ve všech třech hlavních dohodách WTO – GATT, GATS i TRIPS (wto.org a).

Nahlíženo optikou nediskriminace tak platí, že konkrétní člen GATT nemůže poskytnout méně výhodný režim jedné členské zemi než jiné a zároveň nemůže diskriminovat produkt z kteréhokoliv členského státu proti domácím výrobkům (Krpec, Hodulák 2011: 115).

Uvážíme-li, že WTO má k červnu 2014 přesně 160 členů, představuje princip nediskriminace a provázání vztahů všech členů organizace s EU významný prvek vnější obchodní politiky EU. Pakliže se jednou EU shodne s jakýmkoli členem WTO na výhodnějších obchodních podmínkách, platí automaticky pro desítky dalších, samozřejmě pokud se nejedná o některou z výjimek, na které WTO také pamatuje. A opačně. Přitom EU v tomto ohledu vystupuje jménem 28 zemí, což dále komplikuje již dosti složitou síť dohod o přístupech na trhy ostatních členů.

Mechanismem dosahování pokroku v projektu liberalizace světového obchodu se na půdě WTO a dříve GATT stala kola mezinárodních obchodních jednání. Tato kola znamenají intenzivní mnohostranná jednání o předem připravené agendě. Pro ilustraci, v rámci prvního „ženevského“ kola v roce 1947 bylo přijato 123 dohod snižujících cla, která pokrývala polovinu světového obchodu (Krpec, Hodulák 2011: 115). Tehdejší úspěch se však nyní opakovat nedaří, aktuálně probíhající kolo jednání z Dohá bylo zahájeno v roce 2001 s cílem dosažení dohody v roce 2005 (wto.org b), dosud však uzavřeno nebylo.

Z výše uvedeného je zřejmé, že WTO je neodmyslitelnou součástí obchodní politiky EU. Kroky, které EU činí, a legislativní akty, které přijímá, musí být v sou-

---

³ Výjimky platí např. pro integrační uskupení nebo v případě zpřístupňování vlastního trhu preferenčními režimy pro rozvojové země.

ladu s pravidly a principy WTO, k nimž se EU na základě svého členství připojila. Jak již bylo řečeno, odráží se to i v úpravě společné obchodní politiky EU přímo v primárním právu, jelikož čl. 206 SFEU se hlásí k týmž zásadám, na jakých je založena WTO.

2.3 Nástroje společné obchodní politiky EU

Nástroje, které má EU v rámci společné obchodní politiky k dispozici, lze dělit na dvě základní skupiny. Jedná se o autonomní a smluvní nástroje. Prvně jmenované jsou akty sekundárního práva EU, smluvními nástroji rozumíme bilaterální a multilaterální mezinárodní smlouvy. Oba typy nástrojů se navzájem podmiňují a jsou užívány společně (Týč 2006: 215).

2.3.1 Autonomní nástroje

Týč (2006: 216-221) rozlišuje tři typy autonomních nástrojů společné obchodní politiky EU. Jsou jimi cla, regulace dovozu zboží do EU prostřednictvím jednotných dovozních pravidel pro členské státy EU a regulace vývozu zboží z ES prostřednictvím jednotných vývozních pravidel pro členské státy EU. Jednotná dovozní pravidla pro členské státy EU budou popsána ve zvláštní podkapitole s ohledem na důležitost pro téma této práce.

Cla

Clo, resp. celní poplatek, je dávka vybíraná státem při přechodu zboží přes celní hranici. Stát nebo skupina států je používá jako tzv. ochranný prostředek, aby ochránil svůj vnitřní trh před zbožím z okolních zemí, jako prostředek ekonomické formy politického boje a v neposlední řadě jako prostředek, jak získat peníze. Vybírání cla kontroluje celní správa (celní úřad) dané země a upravuje ho celní zákon (celnisprava.cz).

Jelikož je EU celní unií, funguje na principu neuplatňování cel při obchodu mezi svými členskými státy a uplatňování pouze při vstupu zboží do EU ze třetích zemí. Cla jsou pak vlastními příjmy rozpočtu EU.

Existuje velké množství různých způsobů, jak lze cla rozlišovat a členit do kategorií. Existují např. cla autonomní, která stát určuje sám bez ohledu na mezinárodní smlouvy, nebo naopak cla smluvní, která z mezinárodních závazků vyplývají. Podle svého účelu můžeme cla dělit také na fiskální, ochranná, odvetná, vyrovnávací nebo vyjednávací (celnisprava.cz).

Pro naše účely je však podstatné dělení z hlediska pohybu zboží (celnisprava.cz):

- Vývozní, které však není příliš běžné, jelikož se platí za vyvezené zboží. Bývá zpravidla vybíráno za fiskálními účely při vývozu strategických komodit, jako je např. ropa.
- Dovozní, které se platí za dovezené zboží. Při zjišťování dovozního cla hraje rozhodující roli sazební zařazení zboží, jímž je číselný kód, který jednoznačně

určuje, jaké zboží je dováženo. Nástrojem pro zjištění cla může být systém EU zvaný TARIC, což je nástroj, jehož prostřednictvím lze zjistit dovozní cla i podmínky pro dovoz i vývoz (celnisprava.cz a).

- Tranzitní, které je vybíráno za zboží procházející územím daného státu.

Společný celní sazebník EU se skládá z jednotných cel uplatňovaných na produkty importované ze třetích zemí, resp. z členských států původu. Většina společných vnějších celních sazeb se vyjednává v rámci WTO a zde v rámci dohody GATT týkající se obchodu se zbožím. Z těchto sazeb však existuje mnoho výjimek, buď prostřednictvím preferenčních obchodních dohod, nebo prostřednictvím autonomních obchodních preferencí pro určité země (Gstöhl 2013: 15).

Společný celní sazebník obsahuje část nomenklaturní (kombinovanou nomenklaturu zboží a služeb) a část sazební se dvěma druhy sazebníků: (1) samostatný (autonomní), tedy základní, uplatňovaný obecně a vycházející z výsledků jednání v rámci GATT, (2) smluvní, který je dán mezinárodními smlouvami EU s nečlenskými státy, který obsahuje preferenční (nižší) sazby než samostatný sazebník. Pokud se uplatňuje některé z ochranných opatření, odchylky od základního sazebníku se zvyšují (Týč 2006: 216).

Vedle společného celního sazebníku je základní primárně-právní úpravou cel i celní kodex upravující pravidla celního řízení. Do roku 2013 se jednalo o nařízení č. 2913/92 a prováděcí nařízení č. 2454/93. V roce 2008 však byla provedena modernizace celního sazebníku v podobě nařízení č. 450/2008, jejímž cílem bylo adaptovat celní předpisy na elektronické prostředí cel a obchodu a přizpůsobit se tak aktuálnímu technologickému vývoji. Nařízení vstoupilo v platnost 24. června 2008 a v účinnost o pět let později, aby bylo možné se na nové prostředí dostatečně připravit a přizpůsobit se mu (European Commission 2014).

Z logiky věci vyplývá, že opatření s rovnocenným účinkem clům, stejně jako diskriminace dovážených výrobků ze třetích zemí na základě vnitřního zdanění jsou zakázány (Svoboda 2010: 131-132).

Jednotná vývozní pravidla pro členské státy EU

Klasická vývozní politika má dvě složky, a to podporu exportu obecně a omezení vývozu v nutných případech. Pravidla vývozu platná v EU jsou upravena nařízeními č. 2603/69, 2604/69 a směrnici 81/177 (Svoboda 2010: 141).

Zásada liberalizace exportní politiky vychází z faktu, že každý stát má zájem co nejvíce vyvážet a co nejméně dovážet. Export zboží z EU je proto zásadně volný. K omezení vývozu však přesto v některých případech může dojít. Jde např. o kritický nedostatek některého výrobku na domácím trhu, výrobky, jejichž vývoz je omezen v důsledku opatření SZBP (embarga a sankce), plnění mezinárodních smluv, vývoz kulturních statků, zemědělské regulované výrobky atd. (Svoboda 2010: 141-142).

Druhou oblastí vývozní politiky EU je pak podpora vývozu, která probíhá spíše na národní úrovni. Harmonizační snahy EK byly úspěšné zejména v oblasti zemědělských produktů a vývozních úvěrů (Svoboda 2010: 142-143).

2.3.2 Smluvní nástroje

Evropský hospodářský prostor

Evropský hospodářský prostor (EHP) je tvořen zeměmi EU a zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (EFTA), jimiž jsou Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Norsko a Island. Dohoda o vytvoření EHP vstoupila v platnost 1. ledna 1994 a umožňuje státům EFTA účastnit se na vnitřním trhu na základě připojení k relevantním částem komunitárního práva. Nová relevantní legislativa EU je dynamicky inkorporována do Dohody a tím je zajištěna homogenita vnitřního trhu (European Union External Action 2014).

Dohoda o EHP je spojena se čtyřmi základními svobodami (pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu), mohou zde být i ustanovení týkající se sociální politiky, ochrany spotřebitele, ochrany životního prostředí (European Union External Action 2014), avšak nevztahuje se na oblast zemědělství a rybnářství, celní unie, obchodní politiky, hospodářské a měnové unie nebo společné zahraniční a bezpečnostní politiky či vnitřních věcí (EFTA 2014).

Dohody o přidružení

Tyto dohody jsou uzavírány mezi EU a vnějším státem, skupinou států nebo mezinárodní organizací. Existují dva typy asociačních dohod. Jeden typ je uzavírán s výhledem na vstup daného subjektu do EU, druhý typ nepředpokládá vstup do EU a byl uzavřen např. s některými africkými státy (Euroskop.cz).

EU má v současné době uzavřenou asociační dohodu např. s Tureckem nebo Makedonií, kde lze předpokládat určitou perspektivu budoucího členství, nebo s Marokem, Tuniskem, Izraelem apod. (Euroskop. cz).

Vztahy k rozvojovým zemím

Mnoho dohod uzavíraných s rozvojovým světem má přímou souvislost s koloniální minulostí evropských zemí. Tato tendence se projevila i po přistoupení Velké Británie do EU a následném uzavření dohod z Lomé v r. 1975, které pokračovaly v sérii Lomé II (1979), Lomé III (1984) a Lomé IV (1989), a lze je obecně charakterizovat jako pomoc zemím ACP (Afrika, Karibik, Pacifik). Dohody z Lomé vytvářejí preferenční režim v konkrétních skupinách výrobků, kterým je umožněn vstup na trh EU bez cla, ale současně také regulují přímou finanční pomoc těmto zemím (Fiala, Pitrová 2009: 487). V roce 2000 byla se zeměmi ACP uzavřena zcela nová Dohoda z Cotonou, která staví vztahy k těmto zemím na nový základ, jelikož systém celních preferencí byl nahrazen všeobecnou a diferencovanou pomocí. Dohoda, která vstoupila v platnost v r. 2003, byla uzavřena na 20 let (Týč 2006: 224).

Dohody o partnerství a spolupráci

Tyto dohody jsou uzavírány se zeměmi východní Evropy, jižního Kavkazu a střední Asie. Jejich cílem je posílení demokracie a rozvoj hospodářství partnerských zemí prostřednictvím spolupráce v řadě oblastí a prostřednictvím politického dialogu. V této souvislosti byla v r. 2003 vytvořena Evropská politika sousedství, jejíž sou-

částí se staly Arménie, Ázerbajdžán, Gruzie, Moldávie a Ukrajina. Dohody o partnerství stanovují rámec, v němž je politika sousedství prováděna (Euroskop.cz).

Jak i název napovídá, politika sousedství nemá znamenat předpoklad budoucího členství, jedná se o úpravu vztahů v blízkosti nebo na přímém pomezí hranic EU.

Bilaterální vztahy

EU pochopitelně udržuje vztahy i na bilaterální bázi a za tímto účelem uzavírá i bilaterální dohody. Takovou dohodou disponuje např. ve vztahu s Čínou, Jižní Koreou, Chile atd. Uzavřenou dohodu, avšak dosud neúčinnou, má EU i se zeměmi Střední Ameriky nebo Singapurem. Již byla dokončena jednání o uzavření dohody o volném obchodě s Kanadou (CETA) a dále se pracuje na dojednání obdobných dohod s Indií, zeměmi ASEAN (Sdružení států jihovýchodní Asie), Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay a Venezuela) nebo USA (TTIP). Vyjednávání jsou však velmi složitá a často proto zdlouhavá, nelze proto předpokládat, kdy budou dosud nedojednané dohody uzavřeny (Evropská komise 2014: 11-13).

2.4 Nástroje společné obchodní politiky EU - opatření při dovozu

V následující kapitole bude pojednáno o nástrojích využívaných v rámci společné obchodní politiky při dovozu, které jsou z hlediska zaměření této práce naprosto stěžejní.

Kapitola bude dále členěna podle logiky jednotlivých opatření. V první části si shrneme legislativní akty, které bezprostředně dovozní pravidla upravují. Dále bude pojednáno o jednotlivých nástrojích konkrétně. O clech jsme hovořili již v textu výše, pro úplnost se k nim však krátce vrátíme, zároveň se zmíníme i o kvantitativních omezeních v prostředí EU. Následovat budou ochranná, anti-dumpingová a protisubvenční opatření a bezpečnostní výjimky. Všemi těmito nástroji může být regulován dovoz do EU, bude proto vysvětlena jejich podstata a způsob, jakým fungují, aby v další části práce mohlo být již pracováno s ukázkami jejich praktické aplikace.

2.4.1 Legislativní ukotvení dovozních opatření

Nařízení č. 260/2009 o společných pravidlech dovozu

Základním právním aktem je nařízení č. 260/2009 o společných pravidlech dovozu (ve znění pozdějších předpisů). Toto nařízení nahradilo dříve platné nařízení č. 3285/94, které bylo přijato v r. 1994 po dokončení Uruguayského kola vyjednávání v rámci WTO.

Nařízení o společných pravidlech dovozu určuje obecně režim pro dovozy do EU a nevztahuje se na dovozy ze zemí se zvláštním režimem, ani na odvětví, u nichž jsou v platnosti zvláštní ochranná opatření (např. textil). Čl. 1 nařízení říká, že dovoz do EU je v zásadě volný a nepodléhá žádným množstevním omezením. Čl. 2 však připouští zavedení kontrolních a ochranných opatření, pokud to vývoj

dovozu vyžaduje. Na to, že taková situace vzniká, musí členské státy neprodleně upozornit EK. Z podnětu členského státu nebo EK mohou být zahájeny konzultace (čl. 3), které se konají v poradním výboru složeném ze zástupců jednotlivých členských států a za předsednictví EK.

Čl. 5 stanovuje, že pokud by se mělo přikročit k ochranným opatřením, může tak být učiněno až po konání konzultací a šetření. Cílem šetření je, aby se zjistilo, zda dovozem daného produktu producentům EU hrozí nebo vzniká vážná újma, která je definována jako jasné obecné poškození postavení výrobců EU.

Podle čl. 9 EK po dokončení šetření zveřejní jeho výsledek v Úředním věstníku. Do devíti měsíců po zahájení šetření může EK rozhodnout o přijetí ochranných opatření, pokud je prokázáno, že vážná újma hrozí nebo vzniká.

Čl. 8 však hovoří i o použití prozatímních opatření v případě, kdy je zjevné, že každé prodlení by vedlo k obtížně napravitelné újmě. Doba takových opatření nesmí přesáhnout 200 dní. Prozatímní opatření spočívají ve zvýšení dosud uplatňovaných cel. Pokud se během následného šetření prokáže, že újma nevznikala, jsou tato cla vrácena.

V případě, že dovoz daného výrobku hrozí způsobit výrobcům EU újmu, počítá čl. 11 nařízení i s možností zpětné kontroly ze strany EU. V takovém případě mohou být produkty vpuštěny na vnitřní trh pouze s kontrolním dokladem. Toto opatření lze rovněž aplikovat jen po omezenou dobu.

Nařízení č. 625/2009 o společných pravidlech dovozu z některých třetích zemí

Podobně jako v případě nařízení č. 260/2009 nepodléhá dovoz produktů, na které se nařízení č. 625/2009 vztahuje, žádnému množstevnímu omezení, a proto probíhá volně s ohledem na možná ochranná opatření.

Vztahuje se na produkty pocházející z Arménie, Ázerbájdžánu, Běloruska, Kazachstánu, Ruska, Severní Koreji, Tádžikistánu, Turkmenistánu, Uzbekistánu a Vietnamu. Tyto země spojuje nejen do značné míry geografické určení, ale především charakter hospodářství, které jeví znaky centrálně plánované ekonomiky. Oblast působnosti nezahrnuje textilní výrobky, na které se vztahují zvláštní pravidla dovozu.

Podobně jako v předešlém případě je upraven informační a konzultační postup. Pokud by vývoj dovozu vyžadoval zavedení kontrolních a ochranných opatření, sdělí to země Komisi. Na žádost země nebo EK mohou být zahájeny konzultace v poradním výboru, které se týkají zejména dovozních podmínek, hospodářské a obchodní situace, otázek týkajících se správy obchodních dohod mezi EU a výše uvedenými třetími zeměmi a případných opatření, která je třeba přijmout. Pokud konzultace ukážou, že je nezbytné provést i šetření, je zahájeno a jeho výsledky rovněž zveřejněny v Úředním věstníku. Na rozdíl od předchozího nařízení se však nyní počítá s tím, že v rámci šetření Komise zkoumá nejen objem dovozu, cenu dovozu a účinky na výrobce v EU, ale také specifický hospodářský systém daných zemí. Po ukončení šetření může být rozhodnuto v případě potřeby o zavedení dozoru nebo ochranných opatření.

Pokud to vyžadují zájmy EU, může EK zavést zpětnou kontrolu určitého dovozu nebo rozhodnout, že dovoz bude podrobován kontrole předchozí. A právě v tomto ohledu se nařízení liší od nařízení č. 260/2009, jelikož při provádění kontrolních opatření mohou být podmínky pro používání nebo vydávání dovozních dokladů pro třetí země, na něž se nařízení vztahuje, přísnější než pro jiné země mimo EU. Konkrétně pokud to vyžadují zájmy EU, může EK omezit dobu platnosti dovozního dokladu, stanovit pro vydání tohoto dokladu určité podmínky nebo zajistit zahrnutí doložky o odvolání (europa.eu 2011).

Nařízení upravuje rovněž ochranná opatření uplatnitelná na výše zmíněné třetí země, bude o nich však pojednáno ve zvláštní podkapitole věnované pouze ochranným opatřením.

2.4.2 Cla

O clech bylo pojednáno již v kapitole 2.3.1, na tomto místě se k nim vracíme pouze za tím účelem, abychom si připomněli jejich význam jakožto opatření uplatňovaného při dovozu do EU ze třetích zemí. Průměrně EU uplatňuje clo ve výši 5,2 % (wto.org b).

Rovněž bylo již zmíněno, že velká část celních sazeb vyplývá ze závazků přijatých v rámci WTO, jejímž cílem je v dlouhodobé perspektivě liberalizace mezinárodního obchodu, čehož tato organizace dosahuje právě postupným snižováním cel mezi svými členskými státy a povinností snížit cla všem, pokud tak stát učiní vůči některému z členů. Tím, jak se potkávají individuální zájmy členů WTO ve snaze liberalizovat obchod na často pouze bilaterální bázi, dochází k efektu liberalizace na bázi multilaterální v celé členské základně.

Nižší clo, než jak vyplývá z doložky nejvyšších výhod v rámci WTO (GATT), lze uplatňovat v následujících případech. V rámci Evropského hospodářského prostoru a celní unie, kterou EU uzavřela např. s Tureckem, probíhá obchod bezcelně. Cla jsou u některých komodit zcela vyloučena a u některých snížena i v rámci dohod z Lomé a Dohody z Cotonou, které byly již také zmíněny a týkají se zemí ACP. Vyloučit či snížit cla lze i na základě uplatňovaného všeobecného systému preferencí (GSP), který EU uplatňuje při dovozu z rozvojových zemí (Týč 2006: 217-218).

GSP je uplatňován pro 178 rozvojových zemí a má formu nerekipročních celních preferencí a kvót, které jsou jednou za čtyři roky vydávány Radou ve formě nařízení na základě čl. 207 SFEU. Jakožto jednostranné opatření bere v potaz jak hospodářské, tak nehospodářské podmínky dané země a na jeho základě má cca 70 % výrobků zcela volný přístup na trh Evropského hospodářského prostoru (Svoboda 2010: 137-138). Význam systému GSP, který kromě EU aplikuje i celá řada dalších vyspělých zemí, je však snížen tím, že je uplatňován především na průmyslové výrobky, v jejichž produkci však rozvojové země až tolik nevynikají, a nikoli na zemědělskou produkci, která v EU podléhá zvláštním podmínkám v rámci Společné zemědělské politiky (SZP). Tím dochází k preferenci nově industrializovaných rozvojových zemí převážně z Asie před ostatními, zejména africkými. Z tohoto systému jsou také zcela nebo částečně vyňaty některé citlivé ko-

modity jako textil, ocel nebo obuv. GSP se rovněž nevztahuje na produkci zbraní a munice (Týč 2006: 218).

Výjimku z celního sazebníku lze udělit také z přiměřeného hospodářského důvodu v některých konkrétních případech. Jedná se např. o trvalé překročení hranice, kdy jednotlivci při stěhování nebo cestování a podniky při vybavení dováženém do EU ze třetí země při přenosu aktivit do EU, nejedná-li se o pouhou fúzi či absorpci s již existujícím podnikem EU, aniž by přitom byla vytvořena nová aktivita, jsou zbaveni povinnosti platit clo. Úplně nebo částečně lze také osvobodit od cla výrobek, který je určen k reexportu poté, co byl předveden nebo užit. Bezcelně lze do EU vpustit i výrobek, který je určen k reexportu poté, co bude dokončen. Známe také případy, kdy se clo neplatí z dovezených surovin, ale až z výrobku, který je z těchto surovin na území EU vyroben (Svoboda 2010: 138). A podobných případů, které mají umožnit bezproblémové zpracování produkce na území EU, lze nalézt více.

2.4.3 Kvantitativní omezení

Obecně platí, že dovozy do EU jsou zásadně volné a neomezené kvantitativními omezeními (kvótami). Použití opatření s účinkem rovnocenným kvótám však není výslovně vyloučeno, dokonce se naopak předpokládá. Tato omezení mohou mít formu trvalých opatření, předem předvídaných v rámci stanoveném EU pro celou EU nebo dočasných opatření přijatých jako reakce na nepříznivý vývoj v některém členském státě (Svoboda 2010: 139).

V EU se kvóty týkají především oblasti zemědělské produkce, jak napovídá seznam legislativy, která kvóty upravuje (celnisprava.cz 2014). Pro zemědělské produkty platí zvláštní režimy, založené na zásadě preference pro výrobky na společném trhu, subvencovaných vývozech přebytků EU a zvláštních ochranných opatření proti dovozu ze třetích zemí (Svoboda 2010: 141).

Kvóty dělíme na tarifní (celní), dovolující import určitého množství zboží za zvýhodněnou celní sazbu, po jejímž vyčerpání je dovoz možný jen proti zaplacení standardní celní sazby, přičemž dovoz tohoto zboží není nijak omezen, a kvantitativní kvóty, které dovolují import pouze určitého množství zboží, po jehož vyčerpání je další import vyloučen (Svoboda 2010: 141).

Zvláštní typ smluv tvoří tzv. autolimitační dohody, které stanovují kvantitativní stropy, po jejichž dosažení nastupuje dále dohodnutý režim. Těmito dohodami se smluvní strany zavazují samy omezit své vývozy, aby proti nim nebyla použita restriktivní opatření dovozními státy. Nejčastěji se týkají citlivých výrobků, jako je textil, maso, sýry, boty apod. Autolimitační dohody jsou ze strany WTO kritizovány, na druhou stranu však alespoň zabraňují úplnému uzavření trhu EU vůči danému výrobku (Svoboda 2010: 141).

2.4.4 Ochranná opatření a netarifní nástroje

S ochrannými opatřeními počítá jak výše zmíněné nařízení č. 260/2009 o společných pravidlech dovozu, tak i nařízení č. 625/2009 o dovozu z některých třetích

zemí, a to v případech, kdy dochází k dovozu určitých výrobků v tak zvýšeném množství a za takových podmínek, že to způsobuje újmu unijnímu výrobnímu odvětví.

Ochranná opatření jsou posuzována případ od případu a mohou být přijata na základě iniciativy Komise nebo členského státu. Průmysl samotný se tohoto opatření dožadovat nemůže. Ochranná opatření přitom mohou mít podobu množstevních kvót nebo sledování dovozu, kdy je možné zboží na trh EU dovážet pouze na základě dovozních licencí (Fojtíková, Lebiezick 2008: 76).

Známe však i případy specifických ochranných opatření. Poté, co vstoupila do WTO v roce 2001 Čínská lidová republika, využila EU ustanovení obsaženého v jejím přístupovém protokolu, které dávalo možnost členům WTO upravit po přechodnou dobu i další ochranná opatření pro dovoz některých komodit pro případ, že by se zboží dováželo v takovém množství, že by to narušovalo jejich trh. Na základě toho bylo přijato nařízení č. 427/2003 o přechodném ochranném mechanismu pro určité dovážené produkty pocházející z Čínské lidové republiky. Jeho platnost vypršela v prosinci 2013 a netýkala se textilních výrobků a oděvů, které jsou upraveny zvláštním nařízením.

Netarifní nástroje bývají považovány za obchod nejvíce poškozující, jelikož na rozdíl od tarifních jsou velmi obtížně kvantifikovatelné a bývají proto označovány jako „neviditelné překážky obchodu“ (Fojtíková, Lebiezick 2008: 82).

EU může dovoz na své území netarifně a legálně omezit např. v souladu s přijatými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN nebo v souladu s mezinárodními konvencemi a úmluvami, jako je např. Úmluva CITES upravující pravidla obchodu s některými druhy fauny a flóry. Dovoz lze omezit i na pozadí technických požadavků zahrnujících normy, hygienické a rostlinolékařské předpisy a ekologické normy (Fojtíková, Lebiezick 2008: 82-83), zde však již můžeme tušit, že se jedná o oblast, kde může docházet i ke zneužívání pravidel a bránění dovozu, který je zcela v pořádku. To zmiňují i Fiala a Pitrová, když říkají, že právě netarifní omezení v podobě vytváření různých technických norem a standardů, stanovování speciálních hygienických, technických a zdravotních norem se stávají nejčastější formou tvorby překážek dovozu pod záminkou ochrany spotřebitele, bezpečnosti práce apod. (Fiala, Pitrová 2009: 426). Musí být pak posuzováno velmi citlivě, zda stanovené požadavky jsou, či nejsou opodstatněné a slouží skutečně deklarovanému účelu.

To potvrzují i dohody uzavřené v rámci WTO. V této souvislosti můžeme zmínit zejména Dohodu o aplikaci sanitárních a fytosanitárních opatření, která explicitně v čl. 2 zmiňuje, že se tato opatření nesmí zneužívat k vytváření překážek mezinárodního obchodu. Technickým překážkám obchodu je věnována samostatná dohoda uzavřená v rámci WTO nesoucí název Dohoda o technických překážkách obchodu. Ta v čl. 2 určuje pravidla stanovování technických norem a jasně říká, že technické předpisy nesmí být přísnější pro importované výrobky než pro výrobky domácí. Stejně tak explicitně zmiňuje, že technické předpisy nesmí být přijímány, připravovány nebo uplatňovány s cílem nebo s účinkem vytvoření zbytečných překážek mezinárodního obchodu. Dohoda uznává, že pro stanovení technických no-

rem existují opodstatněné motivace jako ochrana lidského zdraví, bezpečnost, předcházení klamavým praktikám apod., ovšem zdůrazňuje nutnost jejich přiměřenosti s ohledem na sledovaný cíl. Stejně tak dohoda stanovuje, že pokud pro daný problém existuje mezinárodně uznávaný standard, měl by členský stát WTO přistoupit k jeho aplikaci raději, než vytvářet specifickou národní úpravu, a to i s ohledem na následnou konzistentnost technických úprav napříč členskými státy WTO.

2.4.5 Antidumpingová opatření

Dumping a s tím spojená antidumpingová opatření jsou opět oblastí, kde k EU nelze přistupovat samostatně bez ohledu na její závazky přijaté v rámci WTO. Dumping a možnosti, jak se proti němu členové WTO mohou bránit, totiž tato organizace upravuje a vzhledem k členství EU ve WTO jsou tato pravidla určující i pro EU.

WTO dumping popisuje jako situaci, kdy společnost exportuje produkt za cenu nižší, než jakou si běžně za toto zboží účtuje na svém domácím trhu. Dohoda o WTO v této souvislosti říká, jak vlády mohou nebo nemohou na dumping reagovat, tzn., usměrňuje antidumpingová opatření, a proto se jí často říká Antidumpingová dohoda (resp. Antidumpingový kodex) (wto.org c), jedná se však o Dohodu o implementaci čl. VI GATT 1994.

Čl. 5 této dohody říká, že antidumpingové clo, jímž se lze proti dumpingu bránit a jeho efekt vyrovnat, lze uplatnit pouze při splnění tří podmínek: (i) výskyt dumpingu byl prokázán, (ii) byla způsobena újma, (iii) je prokázána souvislost mezi způsobenou újmou a dumpingovými dovozy.

Kodex je do unijního práva implementován nařízením č. 1225/2009 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství. Nařízení se velmi podrobně věnuje způsobu, jakým má být určena běžná hodnota zboží, u něž existuje podezření z dumpingu, a rovněž velmi podrobně popisuje způsob, jakým může být dumping určen a prokázán vč. stanovení újmy.

Antidumpingové šetření může být iniciováno na základě podání písemné žádosti ze strany unijního průmyslu nebo členského státu. Za vyšetřování podaných stížností a jejich zhodnocení je v EU zodpovědná EK. Proces antidumpingového řízení může probíhat maximálně patnáct měsíců. Nejprve EK zkoumá podnět a do 45 dnů od doručení stížnosti rozhodne o zahájení šetření. V jeho průběhu může přijmout prozatímní opatření v podobě prozatímního antidumpingového cla (Fojtíková, Lebieczik 2008: 74-75). Šetření je ukončeno buď přijetím konečného antidumpingového cla, zastavením řízení bez přijetí opatření nebo přijetím závazku dovozce, že ceny upraví v souladu s cenami běžnými na domácím trhu. Platnost cla může být v průběhu jeho uplatňování pozastavena nebo může dojít i k revizi.

Obecně se však s uplatňováním antidumpingových cel pojí mnoho problémů, jelikož narušení trhu nepůsobí pouze dumping, ale i právě tato cla v případech jejich neoprávněného uplatňování, přičemž oba případy se velmi obtížně prokazují. Jak upozorňují Krpec a Hodulák (2011: 93), antidumpingová politika má ze své podstaty reagovat na agresivní strategické chování firem ze třetích zemí. V praxi je však často využívána jako plošná podpora citlivým a ohroženým odvětvím, která

pod tlakem dovozů z nastupujících zemí ztrácejí konkurenceschopnost. I EU patří mezi ty, kteří využívají antidumpingových řízení velmi často, a činí tak pod vlivem skupin hájících zájmy konkrétních odvětví. Cílem tak často není eliminovat neférovou obchodní strategii cizích exportérů, ale získat čas a zpomalit ztrátu trhů domácích firem. Prokázat dumping, stejně tak jako prokázat neopodstatněnost antidumpingových opatření může být velmi problematické až nemožné.

2.4.6 Protisubvenční opatření

Subvence a protisubvenční opatření působí na trh podobným způsobem, jako výše zmíněný dumping. Rozdíl však spočívá v tom, že zatímco dumping má původ v chování samotných firem bez přičinění státu, subvence jsou poskytovány právě ze strany vlády.

Exportní subvence jsou totiž v podstatě platbou vlády firmě za export do zahraničí. V praxi tak stát přispěje částí hodnoty produktu, čímž ho uměle učiní konkurenceschopným a domácí exportéři tak budou vyvážet až do okamžiku, kdy domácí cena převyší světovou o víc, než je hodnota subvence. Efekt subvence je přesně opačný než efekt cla (Krpec, Hodulák 2011: 91).

Na úrovni EU jsou protisubvenční opatření zachycena v nařízení č. 597/2009 o ochraně před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství. Toto nařízení přejímá do právních předpisů EU ustanovení Dohody o subvenčních a vyrovnávacích opatřeních uzavřené v rámci WTO a v některých svých částech odkazuje přímo na definice v této dohodě obsažené. Tato dohoda definuje pojem státní podpory a mj. také určuje, které formy státní podpory jsou zakázány. Sem spadá i taková podpora, která vede k upřednostnění domácího výrobku před dováženým zbožím (čl. 3).

Nařízení č. 597/2009 stanovuje ukládání vyrovnávacího cla, aby se vyrovnala subvence, která byla přímo nebo nepřímo poskytnuta na zhotovení, výrobu, vývoz nebo přepravu jakéhokoli výrobku pocházejícího ze země mimo EU, jehož propuštění do volného oběhu v EU působí újmu. Vzhledem k souvislosti tohoto nařízení s nařízením č. 1225/2009 upravujícím antidumpingová opatření jsou definice klíčových pojmů, stejně jako procesy při stanovování prozatímních a konečných cel stejné (europa.eu 2011a).

Nařízení také v čl. 3 definuje pojem „subvence“. Ta byla poskytnuta, za prvé pokud některá vláda poskytla finanční příspěvek nebo se vyskytuje jakákoli forma příjmové či cenové podpory ve smyslu článku XVI GATT 1994 a za druhé, pokud je tím příjemci poskytnuta výhoda. Definice sice je poměrně široká, nicméně i v případě subvencí se lze setkat s obdobným problémem jako v případě dumpingu, tj. s obtížnou prokazatelností poskytování subvencí.

Na základě čl. 4 jsou subvence napadnutelné pouze tehdy, pokud se jedná o specifické subvence pro některý podnik, výrobní odvětví nebo pro skupinu podniků nebo výrobních odvětví. A specifické jsou tehdy, kdy orgán, který subvenci poskytuje, výslovně omezí přístup k subvenci pro určité podniky. Jednou z podstatných podmínek, aby subvence byla napadnutelná, je, podobně jako v případě dumpingu, vznik újmy. Při jejím zjišťování musí být posouzen objem do-

vozu subvencovaných výrobků, účinek dovozu subvencovaných výrobků na ceny obdobných výrobků na trhu EU a následný vliv tohoto dovozu na příslušné výrobní odvětví EU.

2.4.7 Bezpečnostní a další výjimky

Dohoda GATT přímo upravuje výjimky, za nichž mohou členské státy WTO přistoupit i k opatřením omezujícím obchod, tedy i dovoz. Podle čl. XX tak mohou učinit, pokud je to nutné k ochraně veřejné morálky, ochraně lidí, zvířat, života nebo zdraví rostlin, v souvislosti s dovozem zlata a stříbra, ochranou nerostného bohatství apod.

Čl. XXI se potom věnuje specificky bezpečnostním výjimkám. Uvádí se zde, že dohodu GATT nelze vykládat tak, že by požadovala zveřejnění informací smluvních stran, pokud by to bylo v rozporu s bezpečnostními zájmy těchto zemí. Smluvní strany rovněž mohou přijímat opatření, která považují za nezbytná pro zajištění svých základních bezpečnostních zájmů a která zajistí splnění jejich závazků vyplývajících z Charty OSN pro zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.

Podle čl. 2 Dohody o aplikaci sanitárních a fytosanitárních opatření uzavřené rovněž v rámci WTO mají členové této organizace včetně EU také možnost přijímat sanitární a fytosanitární opatření nezbytná pro ochranu zdraví a života lidí, zvířat nebo rostlin za předpokladu, že tato opatření nejsou v rozporu s ustanoveními této dohody. Sanitární a fytosanitární opatření se mají užívat pouze v nezbytném rozsahu a jejich uplatňování musí být podloženo vědeckými argumenty. Dohoda klade důraz na to, aby sanitární a fytosanitární opatření nebyla používána způsobem, který by vytvářel skrytá omezení mezinárodního obchodu. Lze ovšem dovodit, že v praxi může jít často o velmi obtížně kontrolovatelnou záležitost.

Ustanovení s podobným účinkem najdeme i přímo v primárním právu EU. Čl. 36 SFEU říká, že lze zakázat nebo omezit dovoz, vývoz nebo tranzit, pokud je to odůvodněno veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví. I podle čl. 36 SFEU však tyto zákazy a omezení nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.

2.4.8 Dovoz některých specifických komodit

Některé komodity, které jsou do EU dováženy, podléhají zvláštní legislativní úpravě. Je tomu tak zpravidla s ohledem na jejich citlivou povahu. Níže je vybráno několik z nich, které lze považovat zřejmě za nejvýraznější ukázky odlišnosti legislativní úpravy od základních pravidel, která byla popsána výše.

Narřízení č. 3030/93 o společných pravidlech dovozu některých textilních výrobků pocházejících ze třetích zemí

Nařízení upravuje dovoz textilu do EU jakožto velmi citlivého dovozního produktu, pokud není tento dovoz upraven s danou zemí bilaterálními smlouvami. Do budoucna se však počítá s tím, že by obchod textilem měl být podřízen plně režimu GATT v rámci WTO. Ve WTO je nyní problematika textilu upravena Dohodou o textilu a ošacení (Svoboda 2010: 140). Oblast textilu je vyčleněna z působnosti nařízení č. 260/2009, které obecně upravuje dovoz do EU.

Dozorová opatření jsou v případě textilu pravidlem. Členské státy EU podávají EK měsíčně zprávy o množství a původu dovezeného textilu a roční zprávu o jeho vývozech, což umožňuje kdykoli zahájit vyšetřování, které by probíhalo podobně jako u obecného dovozního režimu. Uložená ochranná opatření jsou spravována na úrovni EU (Svoboda 2010: 140–141).

Nařízení upravuje i ochranná opatření a množstevní omezení.

Nařízení č. 517/94 pak upravuje dovoz textilu z některých třetích zemí, na něž se nevztahují bilaterální smlouvy, protokoly či jiné dohody nebo jiná zvláštní pravidla dovozu do EU. Stanovuje omezení pro Bělorusko a Severní Koreu a některá další dovozová specifika v oblasti textilu ve vztahu k určitým zemím.

Regulace zemědělství – Společná zemědělská politika EU

Zemědělství je považováno za specifickou oblast jak v rámci WTO, kde je upraveno Dohodou o zemědělství, tak v rámci EU. Zemědělská politika tvoří samostatnou politiku EU, je podobně jako politika obchodní ve výlučné pravomoci EU a řídí se zcela specifickými pravidly. Mj. je to právě zemědělství, které výraznou měrou přispívá k tomu, že dosud nebylo dokončeno kolo vyjednávání WTO z Dohá. Mísí se zde totiž zájem WTO v maximální možné míře obchod se zemědělskými produkty liberalizovat, podpořený producenty těchto komodit často z rozvojových zemí, stojící proti zájmu EU uchovat si svou míru regulace tak, jak je zakotvena i v primárním právu a sekundární legislativě.

Zemědělství a rybolov upravují čl. 38–44 SFEU. Vymezuji povahu i cíle politiky. Co je však pro potřeby této práce zajímavější, pozornost je věnována rovněž nástrojům. V čl. 40 se uvádí, že lze využívat všech opatření k dosažení stanovených cílů, zejména regulaci cen, subvencování výroby i odbytu různých produktů, skladovací a překlenovací opatření a společné mechanismy pro stabilizaci dovozu nebo vývozu. Diskriminace mezi výrobci na vnitřním trhu EU je však vyloučena.

Z výše uvedeného je zcela zjevné, že zemědělská produkce a tím pádem i dovoz této produkce do EU se zcela vymyká pravidlům platným pro ostatní komodity, jelikož přímo primární právo zakotvuje možnost subvencí a dalších podpor, regulaci dovozu i vývozu atd. Podrobněji jsou pravidla podpor upravena v nařízení Rady č. 1234/2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty.

Oblast zemědělství je natolik specifická a různorodá, že by vydala za samostatnou práci, proto jí s ohledem na širší zaměření této práce v dalším textu nebude již věnována pozornost.

Regulace práv duševního vlastnictví

Jedná se o podobně specifickou oblast jako výše zmíněné zemědělství. Právu duševního vlastnictví je věnována stále se zvyšující pozornost s tím, jak se zdokonalují technologie umožňující vyrobit stále dokonalejší padělky. Ať už uměleckých, hudebních či jiných děl, tak zboží v podobě textilu atd.

Opět se jedná o oblast, které se samozřejmě věnovala i WTO. V roce 1994 byla přijata dohoda TRIPS (Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví), která se snaží řešit hlavní aspekty této problematiky a rovněž určuje některé základní definice.

Primární právo EU v otázce práv duševního vlastnictví příliš konkrétní není. V Lisabonské smlouvě pouze najdeme zmínky o tom, že Rada a Evropský parlament by společně měly vytvořit funkční systém. Čl. 207 SFEU pak zmiňuje, že při sjednávání a uzavírání dohod týkajících se mj. i obchodních aspektů duševního vlastnictví rozhoduje Rada jednomyslně, pokud dané dohody obsahují ustanovení, pro která je při přijímání vnitřních předpisů vyžadována jednomyslnost. V ostatních případech postačuje kvalifikovaná většina. To opět potvrzuje zvláštní postavení práv duševního vlastnictví.

V sekundární legislativě jsou tato práva upravena nařízením č. 1383/2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo. Kromě definování některých důležitých pojmů, jako např. padělky (čl. 2), nařízení také stanovuje postupy v případě podezření z porušení práv duševního vlastnictví. Celním orgánům je tímto nařízením svěřena pravomoc pozastavit uvedení zboží do volného oběhu (čl. 4), zakázat umístění do celních skladů (čl. 15), případně takové zboží i zničit (čl. 11).

3 Vlastní práce

Kapitola bude mít dvě základní části. V první z nich budou představeny některé příklady uplatňování nástrojů společné obchodní politiky EU při dovozu koordinované v rámci EU nebo i jednotlivě členskými státy EU, aniž by však tato akce byla dále řešena před SDEU. Budeme se věnovat zejména reakcím na nečekané situace na trhu a bude posouzeno, nakolik rychle a účinně bylo možné pomocí nástrojů společné obchodní politiky reagovat. Dojde ke zhodnocení přijatých opatření a celého procesu jejich uplatnění.

Druhou část bude tvořit judikatura SDEU, která se nástrojů společné obchodní politiky při dovozu týkala. Na jejím základě bude posouzeno, jak se případy vyvíjejí a posouzena bude i role SDEU v těchto případech a funkčnost celého procesu.

3.1 Opatření při dovozu v praxi

V podkapitole budou shrnuty a představeny konkrétní informace o tom, jakým způsobem jsou v praxi výše popsané nástroje využívány. Je-li to v daném případě relevantní, jsou také doplněny o konkrétní příklady, kdy tato opatření byla napadena pro neopodstatněnost, nyní nikoli soudně, ale spíše diplomaticky a na politické úrovni.

3.1.1 Tarifní omezení – cla a kvantitativní omezení

O clech i kvantitativních omezeních bylo v této práci již pojednáno (viz kapitoly 2.4.2 a 2.4.3). Můžeme tedy pouze shrnout, že cla jsou základním nástrojem regulace dovozu do EU, zároveň je však jejich výše zcela zásadně ovlivněna děním na půdě WTO. Cla představují vlastní příjem rozpočtu EU, členské státy si ponechávají pouze $\frac{1}{4}$ z jejich výběru, která slouží na pokrytí nákladů spojených s jejich administrací.

Každý rok nejpozději 31. října zveřejní Evropská komise v Úředním věstníku EU přehled cel platných na další rok. Je zřejmý klesající trend celních sazeb. Zároveň je třeba mít neustále na paměti mnohé výjimky, které byly zmíněny také v části literární rešerše zahrnující bezcolní dovoz pro některé komodity např. z rozvojových zemí.

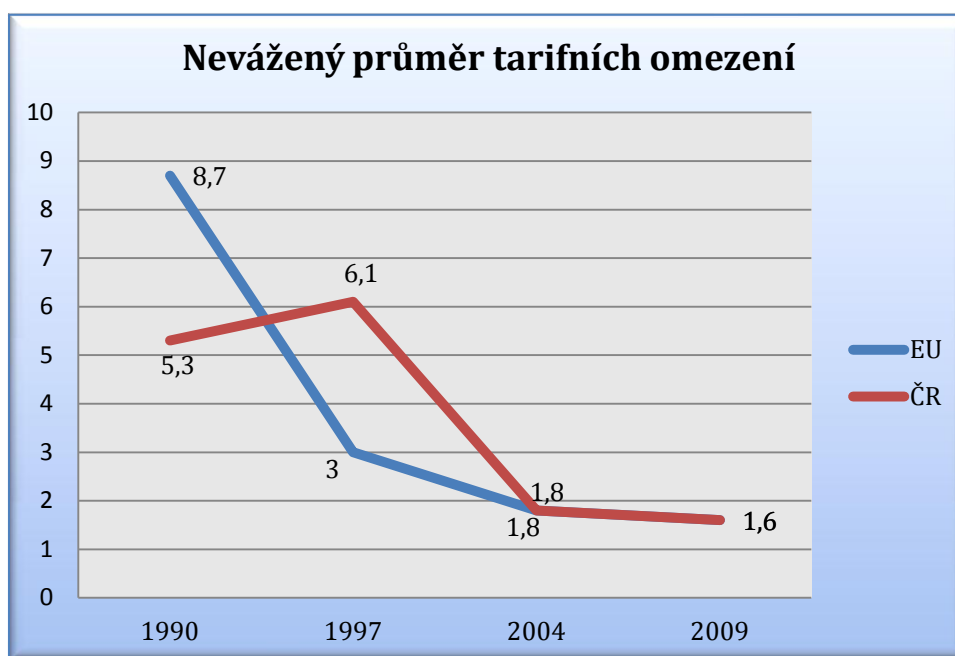
Kvantitativní omezení jsou naproti tomu u většiny komodit zcela zapovězena, existují zde však poměrně zásadní výjimky, jako např. v případě Společné zemědělské politiky, kde se se stanovováním kvót pro dovoz přímo počítá a také se tohoto nástroje běžně využívá, i když na trhu nedochází k mimořádným událostem.

Na následujícím grafu (obr. 1) je zachycen vývoj tarifních omezení v rozmezí let 1990 a 2009, v EU a v ČR. Můžeme pozorovat jasně klesající trend s tím, že od vstupu ČR do EU v r. 2004 jsou obě čísla logicky stejná.

Za povšimnutí stojí, že v letech 1990 až 1997 tarifní omezení v ČR rostla, zatímco trend na úrovni EU je trvale klesající. Možným vysvětlením může být, že po otevření trhu na počátku 90. let teprve ČR hledala vhodnou úroveň tarifních

nástrojů, což ji vedlo ke korekci směrem ke zvyšujícím se omezením. V roce 1997 již bylo rozhodnuto o zahájení přístupových rozhovorů ČR s EU a otevřela se tak mnohem konkrétnější perspektiva členství ČR v tomto společenství než dosud. Bylo zjevné, že vstup do EU bude znamenat přijetí všech závazků vč. těch platných pro celní unii. ČR tak přistoupila ke snižování tarifních překážek s vidinou členství v EU a za probíhajících přístupových rozhovorů, jejichž smyslem mimo jiné bylo i sladit právo budoucích členských států s právem EU. Nepochybný vliv však také mělo členství ČR ve WTO⁴.

Z vývoje hodnot zachycených v grafu jasně vidíme, že tarifní omezení přestávají být překážkou dovozu. Jsou uplatňována stále v menší míře a dovoz se v tomto smyslu uvolňuje. Při diskusi o dovozu tak tradiční tarifní omezení přestávají být důležitou součástí a spíše je nutné se při debatě o uvolňování dovozu zaměřit na antidumpingová, antisubvenční cla a různé netarifní nástroje.

Obr. 1 Nevážený průměr tarifních omezení v letech 1990–2009 v EU a ČR
Zdroj: Dle Krpec, Hodulák 2010: 120.

3.1.2 Ochranná opatření a netarifní nástroje

Jak vyplývá ze statistického přehledu zachycujícího průběh první poloviny roku 2014, v EU ke konci července 2014 nebyla v platnosti žádná ochranná opatření, ani nebylo zahájeno jejich prošetřování (European Commission 2014a: 86). Oblast ochranných opatření obecně v posledních letech nepatří mezi příliš často využíva-

⁴ Československo bylo jedním ze zakládajících členů GATT (jakožto předchůdce WTO). Od smlouvy nikdy neodstoupilo, i když do r. 1989 se jí a souvisejících vyjednávání neúčastnilo aktivně. ČR i Slovenská republika si po rozdělení země své členství zachovaly (BusinessInfo.cz 2010).

ný nástroj omezení dovozu. V letech 2007–2013, resp. pol. roku 2014 můžeme zaznamenat na tomto poli pouze dvě aktivity. První z nich bylo vypršení opatření na čínské citrusy v listopadu 2007 (Commission of the European Communities 2008a: 83) a druhým z nich zahájení šetření v souvislosti s dovozem čínských bezdrátových modemů v roce 2010 (European Commission 2012: 85). Toto šetření však bylo následující rok ukončeno bez uložení opatření (Evropská komise 2012a: 7).

Využívání netarifních opatření není v EU sledováno nijak plošně, což je nepochybně způsobeno i tím, že neexistuje jednoznačný výčet shrnující, která všechna opatření mezi ta netarifní patří. Při zběžném prozkoumání internetu je navíc jasné, že netarifní opatření jsou chápána téměř výhradně jako nelegální překážky obchodu zaváděná v případě, že stát se snaží chránit vlastní trh před produkcí zvnějšku, i když pro to nemá oporu v závazcích přijatých na bázi mezinárodního práva, než jako regulérní způsob, jak ošetřit dovoz v případě potřeby. Z vymezení netarifních nástrojů a bezpečnostních výjimek přitom vyplývá, že právě hranice mezi těmito dvěma kategoriemi může být velmi tenká, jelikož netarifní opatření je zaváděno velmi často právě z důvodu zajištění bezpečnosti. Z tohoto důvodu využívání sanitárních a fyto-sanitárních opatření jakožto příkladu netarifního nástroje, ovšem současně bezpečnostní výjimky bude prodiskutováno právě v kapitole věnující se bezpečnostním výjimkám.

Podobně jako v případě tarifních nástrojů, i od netarifních opatření bylo v celosvětovém měřítku upouštěno, zejména v letech bezprostředně předcházejících ekonomické krizi, tj. do roku 2008. Poté došlo opět k jejich nárůstu s tím, jak se trhy čelící krizi pokoušely najít další způsob, jak si pomoci. Je však třeba také konstatovat, že právě proto, že dochází k poklesu využívání tarifních nástrojů, roste relativní význam nástrojů netarifních (World Trade Organization 2012: 126).

Co se týká EU a technických standardů jakožto jednoho ze základních netarifních opatření, podle zprávy WTO jsou upraveny nařízením č. 764/2008 a na jeho základě by vnitřní trh měl fungovat tak, že je-li produkt jednou na něj vpuštěn, nemělo by mu být bráněno ve volném pohybu. Nadto EU disponuje také Evropskou organizací pro normalizaci (ESO), která by měla zajistit jednotnost evropských technických norem. Na druhou stranu je však nezanedbatelným faktem rostoucí počet hlášení v rámci systému RAPEX, který je jakýmsi mechanismem rychlé reakce v případě podezření, že některý produkt představuje pro spotřebitele riziko. Rychle tak mohou být přijata opatření omezující přístup takové produkce na evropský trh. Zatímco v roce 2011 bylo Komisi oznámeno jen 1803 opatření, v roce 2012 už to bylo 2278 opatření a dále se čeká nárůst jejich počtu s tím, jak se členské státy naučí se systémem RAPEX pracovat (World Trade Organization 2013: 57-64). Technické standardy a jejich nedodržování či vážná podezření na jejich nedodržování tak do budoucna mohou hrát stále větší roli.

Hanson (2010: 116-117) zmiňuje jako další netarifní zásahy do obchodu, resp. dovozu některé legislativní úpravy platné v EU, které však mohou nepřímo vést

ke zvýhodnění produktů EU. Jako první příklad uvádí nařízení REACH⁵ z roku 2006 upravující pravidla pro chemické látky. Podle nařízení firmy, které prodávají nebo využívají chemické látky v EU, budou muset vést dokumentaci pro své produkty, která bude zahrnovat informace o chemických i mechanických charakteristikách, dráždivosti, toxicitě, mutagenitě, bioakumulaci a biodegradaci. Výrobce také bude muset stanovit možné využití své produkce na základě informací uvedených v dokumentaci. Nařízení REACH se však nevztahuje na polymery, resp. na monomery využívané na výrobu polymerů, pokud k polymerizaci dojde na území EU. Vůči tomu se ohradila např. japonská vláda s tím, že tato výjimka nespravedlivě zvýhodňuje evropské producenty polymerů.

Dalším příkladem, který Hanson (2010:117-118) zmiňuje, jsou směrnice RoHS⁶ a WEEED⁷ týkající se elektrických a elektronických zařízení. Směrnice RoHS výrazně omezuje použití rtuti, olova, kadmia nebo šestimocenného chromu v elektrických a elektronických zařízeních. Směrnice WEEED stanovuje požadavky na obnovu a recyklaci. Směrnice o bateriích a akumulátorech pak stanovuje podobné standardy recyklace i pro výrobce baterií. Podle některých třetích zemí je zákaz využitelných nikl-kadmiových baterií příliš přísný, náklady na recyklaci jednorázových alkalických a manganových baterií mohou být neúměrné a proces implementace těchto opatření není transparentní.

Podobným příkladem, mířícím zejména proti USA, je pak směrnice č. 80/181/ES o jednotkách měření. Ta určovala, že všechny produkty vstupující na trh EU musí být označeny v metrických jednotkách. Pro producenty USA to znamená produkci mířící do EU přeznačit, jelikož v USA jsou dosud používány míry palcové. Další zemí, která používá pouze palcové míry, je pak Libérie (Hanson 2010: 123).

Využívání takového druhu netarifních nástrojů lze jen velmi těžko zabránit a rovněž ho lze jen velmi obtížně zachytit a zdokumentovat. Zpravidla se ukáže až na základě praxe, kolik reálných praktických překážek při aplikaci legislativního předpisu může vzniknout. Je evidentní, že mnohdy se může jednat o záměrné zvýhodnění domácích producentů a vytváření překážek dovozu. Velmi účinně se přitom dá argumentovat ochranou spotřebitele (aby se snadno mohl zorientovat např. v případě využívání metrického namísto palcového systému) nebo ochranou životního prostředí (standardy pro recyklaci). Hranice pro rozlišení, kdy zákon-

---

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, a o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnic Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES). Bylo schváleno 18. prosince 2006, první část vstoupila v platnost k 1. červnu 2007, celé nařízení je platné od 1. června 2009.

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/65/EU ze dne 8. června 2011, o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních.

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/96/ES ze dne 27. ledna 2003 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních.

dárce skutečně usiluje o ochranu spotřebitele, životního prostředí atd. a kdy jde pouze o nástroj, jak zabránit zahraniční produkci ve vstupu na vlastní trh, je přitom velmi tenká a často je to v podstatě nemožné. Nástrojem, jak pro jednu stranu nepříznivý vývoj legislativy zvrátit, je pak diplomatická cesta v případě, že není prokazatelný nekalý úmysl, nebo cesta sporu u WTO, jestliže toto prokázat lze. Jestliže se však jedná o důsledek nezamýšlený, zpravidla i zákonodárce sám rád přehodnotí nastavená pravidla ve prospěch jejich narovnání.

Makroekonomická čísla přitom hovoří spíše pro odstraňování těchto překážek. Studie o netarifních překážkách obchodu mezi EU a USA z roku 2009 ukázala, že pokud by se v tomto roce odstranily netarifní překážky, mohlo by HDP EU v roce 2018 být pouze vlivem tohoto opatření o 0,7 % vyšší než v případě, že se žádné kroky nepodniknou. To v případě EU znamená roční potenciální zisk asi 122 mld. EUR (Berden et al. 2009:xiv). Proti tomu však obvykle působí silné politické zájmy, jelikož se složitě vysvětluje, že pro dobro hospodářství jako celku bude obětována některá konkrétní část produkce daného státu nebo integračního celku. V této oblasti však lze do budoucna spatřovat značný potenciál pro zlepšení, a to i cestou sladování netarifních nástrojů na základě společných standardů stanovených např. na půdě WTO.

Na druhou stranu výše zmíněné příklady ukázaly, že nejen co se týká tarifních, ale rovněž v oblasti netarifních nástrojů je třeba již s EU počítat jako s jedním celkem a nikoli s 28 jednotlivými členskými státy. I když podněty někdy vzejdou od jednotlivých členských států, jako tomu bylo např. v případě ochranného šetření v souvislosti s dovozem čínských bezdrátových modemů na trh EU, kdy podnět podávala Belgie, oficiálně s Čínou jednala EK zastupující celou EU a nerozlišující, kolik členských států za podnětem stálo.

3.1.3 Antidumpingová a protisubvenční opatření

EK a v českém prostředí Ministerstvo průmyslu a obchodu vedou databázi protisubvenčních a antidumpingových řízení, která vede EU proti dovozům uskutečňovaným na svém území. Velmi snadno se tak dá zjistit, které komodity a ze kterých zemí jsou ze strany EU hodnoceny jako problematické a u kterých se brání zaváděním opatření, popř. i řízením u WTO. Někdy se však nespokojeně ozve protistrana a u WTO se brání ona proti opatřením přijatým EU pro jejich neopodstatněnost.

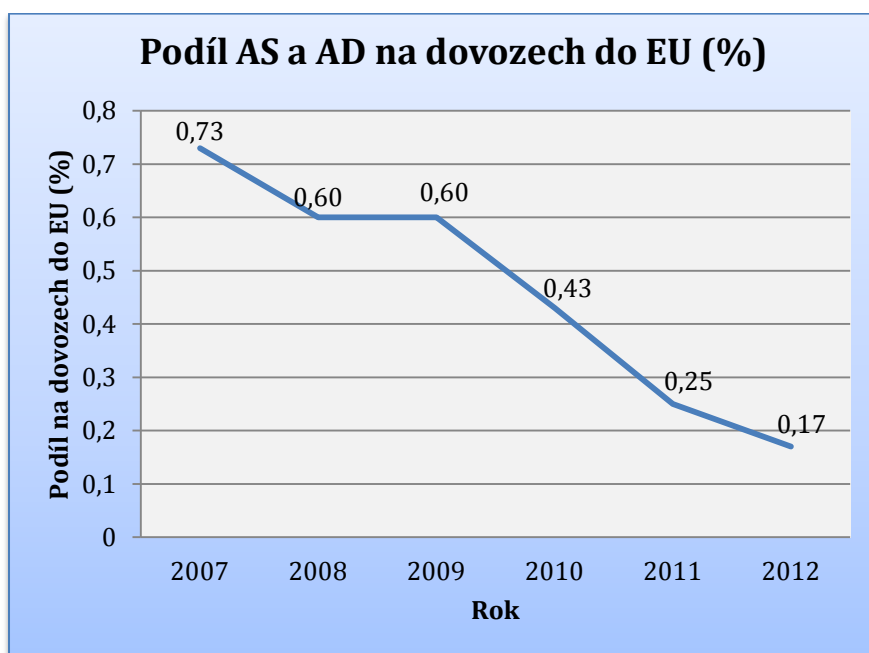
Co se týká podílu antidumpingových a protisubvenčních opatření na celkovém dovozu do EU, v absolutním čísle se počet opatření příliš rychle nesnižuje, i když lze konstatovat, že klesající trend tu existuje. S tím, jak se zvyšuje dovoz do EU, však klesá podíl těchto opatření na celkovém dovozu do EU. Ten v posledních letech nedosahoval ani 1 % a lze ho tak označit za poměrně malý. Vyplývá to z pravidelně zveřejňovaných výročních zpráv, které připravuje EK. Počet antidumpingových a protisubvenčních opatření a jejich podíl na celkovém dovozu zachycuje následující tabulka.

Tab.1 Vývoj počtu antidumpingových (AD) a protisubvenčních (AS) opatření v letech 2007–2012

Rok	Počet opatření		Celkem	Podíl na dovozu do EU (%)
	AD	AS		
2007	127	9	136	0,73
2008	128	8	136	0,60
2009	135	8	143	0,60
2010	124	11	135	0,43
2011	117	10	127	0,25
2012	102	10	112	0,17

Zdroj: Výroční zprávy EK o antidumpingových, antisubvenčních a ochranných činnostech Evropské unie 2007–2012.

Klesající trend podílu opatření na celkovém dovozu do EU zachycuje následující graf. Je zjevné, že se jedná o poměrně strmou tendenci. Posuzujeme-li ji však v souvislosti se znalostí konkrétních čísel, která jsou za trendem skryta, a tudíž posuzujeme-li následující graf v souvislosti s výše uvedenou tabulkou, je zjevné, že k významnějšímu snížení počtu opatření došlo teprve mezi lety 2011 a 2012. Přitom podíl poměrně významně klesá po téměř celou sledovanou dobu s výjimkou let 2008 a 2009. Je proto zjevné, že došlo k celkovému nárůstu dovozu do EU a tudíž se podíl snižoval rychleji než absolutní počet. Z pohledu absolutního počtu můžeme konstatovat, že se mění jen velmi pomalu. Roste-li však současně absolutní množství dovozu, lze konstatovat, že skutečně množství případů antidumpingových a protisubvenčních opatření reálně skutečně klesá.

Obr. 2 Podíl antidumpingových (AD) a protisubvenčních (AS) opatření na dovozech do EU v letech 2007–2012

Zdroj: Výroční zprávy EK o antidumpingových, antisubvenčních a ochranných činnostech Evropské unie 2007–2012.

Zároveň z výše uvedených údajů a rovněž z již zmíněné databáze EK, resp. Ministerstva průmyslu a obchodu (mpo.cz 2014) vyplývá, že z hlediska EU je při dovozech na její území mnohem problematičtější dumping než subvence. Zaměříme-li se na aktuálnější období, EU byla v září 2014 aktivní ve 134 případech antidumpingových řízení, ať už šlo o přezkum již skončených řízení, probíhajících nebo nově zahájených. V každém případě ve více než 100 případech EU uplatňovala antidumpingové clo nebo prováděla přezkum, zda by již ukončené uplatňování antidumpingového cla nemělo být prodlouženo. Množství případů přitom výrazně kontrastuje s případy protisubvenčních vyrovnávacích opatření, kde EU byla aktivní ve stejné době ve 22 případech⁸.

Aktuálně probíhající opatření se týkají celkem 31 zemí, ovšem rozdělena jsou mezi ně velmi nerovnoměrně. Jednoznačně největší počet případů dumpingu, popř. subvencí identifikovala EU v Číně, celkem v součtu 66. Ve většině zemí počet případů nedosahuje ani pěti. Větší počet je pouze v Indii, Indonésii, Malajsii, Rusku, Tchaj-wanu a USA. Rozložení četnosti přijatých antidumpingových a protisubvenčních opatření mezi jednotlivé země zachycuje následující tabulka.

Tab. 2 Rozložení antidumpingových (AD) a protisubvenčních (AS) opatření uplatňovaných ze strany EU vůči třetím zemím

Číslování	Země	Počet opatření		Celkem za zemi
		AD	AS	
1	Argentina	1	0	1
2	Arménie	1	0	1
3	Bělorusko	1	0	1
4	Bosna a Hercegovina	2	0	2
5	Brazílie	1	0	1
6	Čína	59	7	66
7	Filipíny	3	0	3
8	Indie	7	7	14
9	Indonésie	7	0	7
10	Írán	0	1	1
11	Japonsko	1	0	1
12	Jihoafrická republika	1	0	1

⁸ Tyto počty nelze přímo srovnávat s výše uvedenými počty případů za jednotlivé roky v období 2007–2012, jelikož u nich byly uváděny údaje vždy ke konci daného roku, zatímco v tomto případě se jedná o údaj platný v září 2014. Do konce roku může dojít k ukončení některých řízení, popř. zahájení dalších. Srovnání by však v každém případě mohlo být zavádějící.

13	Kambodža	1	0	1
14	Kanada	1	1	2
15	Kazachstán	1	0	1
16	Korea	4	0	4
17	Laos	1	0	1
18	Malajsie	7	0	7
19	Maroko	1	0	1
20	Moldavsko	1	0	1
21	Pákistán	1	1	2
22	Rusko	7	0	7
23	Spoj. arabské emiráty	0	1	1
24	Srí Lanka	2	0	2
25	Tchaj-wan	6	0	6
26	Thajsko	5	0	5
27	Tunis	1	0	1
28	Turecko	2	1	3
29	Ukrajina	3	0	3
30	USA	5	2	7
31	Vietnam	1	1	2
Celkem		134	22	156

Zdroj: mpo.cz 2014, stav v září 2014.

Zajímavé je sledovat nejen to, vůči krokům kterých zemí se EU přijímáním opatření brání, ale rovněž kterých komodit se tato opatření týkají. Jedná se o různé chemické látky, které jsou dále využívány v průmyslu, kovové komponenty, součástky využitelné v automobilovém průmyslu, jízdní kola a další. I mediálně velmi často diskutovanou skupinou jsou komponenty pro fotovoltaické elektrárny. Paleta komodit je však poměrně široká, objevují se zde např. i žehlicí prkna nebo svíčky a podobné výrobky (mpo.cz 2014). Systematizovat komodity do několika skupin tak, aby bylo zřejmé, jakých komodit se opatření týkají nejčastěji, není příliš jednoduché právě kvůli jejich již zmiňované různorodosti, ovšem alespoň pro demonstraci byly přece jen rozděleny do několika základních skupin podle jejich povahy, jak je zachyceno v následující tabulce.

Tab. 3 Rozložení antidumpingových (AD) a protisubvenčních (AS) opatření uplatňovaných ze strany EU vůči třetím zemím z pohledu jednotlivých komodit

Skupina komodit	Počet opatření		Celkem	Země
	AD	AS		
Chemické látky	33	2	35	Čína, Kazachstán, Indonésie, Rusko, Malajsie, Tchaj-wan, Korea, Indie, JAR, USA, Bosna a Hercegovina

Kovové komponenty	51	5	56	Čína, Rusko, Ukrajina, Malajsie, Indie, Arménie, Brazílie, USA, Korea, Maroko, Moldavsko, Japonsko, Tchaj-wan, Turecko, Srí Lanka, Indonésie, Filipíny, Thajsko, Bělorusko
Automobily a jízdní kola	11	0	11	Čína, Filipíny, Indonésie, Kambodža, Malajsie, Pákistán, Srí Lanka, Tunis
Fotovoltaické systémy	3	2	5	Čína
Papír a dřevo	6	1	7	Čína, Vietnam, Thajsko, Laos
Plast	1	4	5	Čína, Indie, Írán, Pákistán, Spojené arabské emiráty
Pohonné hmoty	5	2	7	USA, Argentina, Indonésie, Kanada
Ostatní	24	6	30	Čína, Thajsko, Indie, Tchaj-wan, Malajsie, Indonésie, Vietnam, Turecko
Celkem	134	22	156	

Zdroj: mpo.cz 2014, stav v září 2014.

Největší počet antidumpingových a protisubvenčních opatření byl v září 2014 přijat k chemickým látkám a kovovým komponentům. Jedná se o komodity, které bývají využívány k dalšímu zpracování (nebo v případě chemických látek i při dalším zpracování) zejména v průmyslu. Zde je zastoupeno i největší množství zemí. U kovových komponentů se jedná zejména o produkty z oceli, jako jsou ocelové tyče apod. U chemických látek o různé chemické prvky i sloučeniny.

Skupinou, která na první pohled upoutá, jsou fotovoltaické systémy. Přesněji řečeno se touto kategorií myslí komponenty pro fotovoltaické elektrárny. Figuruje zde pouze jedna země, a to Čína. Počet opatření není příliš velký (tři antidumpingová a dvě protisubvenční⁹), ovšem téma levných dovozů technologie pro fotovoltaické elektrárny budilo značnou pozornost. Na tomto příkladu si proto budeme demonstrovat celý postup uložení antidumpingového cla na základě nařízení č. 1225/2009.

Jako příklad poslouží postup vedoucí až k uložení antidumpingového i vyrovnávacího cla na krystalické křemíkové fotovoltaické moduly a jejich klíčové komponenty, tj. články nebo destičky pocházející z Čínské lidové republiky. Podnět

⁹ Do přehledu byly zahrnuty krystalické křemíkové fotovoltaické moduly a jejich klíčové komponenty, na něž bylo uvaleno ve dvou případech antidumpingové a v jednom případě protisubvenční opatření, a solární sklo, kde bylo využito antidumpingového a protisubvenčního opatření vždy jednou. V databázi figurují i chemické látky a kovové komponenty, které jsou rovněž využitelné při stavbě fotovoltaických elektráren, ale vzhledem k tomu, že jejich využití není pro tento účel vyloučeno, byly ponechány v příslušných kategoriích „kovové komponenty“ a „chemické látky“.

podle čl. 5 nařízení č. 1225/2009, ve kterém se uvádí, že dovoz výše zmíněných komodit je dumpingový a způsobuje proto výrobnímu odvětví EU podstatnou újmu, podala dne 25. července 2012 iniciativa EU ProSun, která zastupovala výrobce produkující asi 25 % výroby krystalických křemíkových fotovoltaických modulů v EU (Úřední věstník Evropské unie 2012: 1). Tatáž iniciativa současně podala podnět na uložení vyrovnávacího cla podle nařízení č. 597/2009 pro podezření, že produkce byla subvencována čínskou vládou. Subvence měly spočívat v preferenčních úvěrech pro odvětví výroby solárních panelů, v grantových programech, v poskytování zboží vládními institucemi za odměnu nižší než průměrnou, v programech osvobození od přímých daní a jejich snížení a v programech nepřímých daní a dovozních cel (Úřední věstník Evropské unie 2012a: 1-2).

Zajímavým momentem je v tomto případě stanovení běžné hodnoty výrobku pro účely zjištění přítomnosti dumpingu. Jak říká čl. 2 odst. 7 nařízení č. 1225/2009, v případě dovozu ze zemí bez tržního hospodářství se běžná hodnota určí na základě ceny nebo početně zjištěné hodnoty ve třetí zemi s tržním hospodářstvím nebo ceny, za niž se prodává výrobek z takové třetí země do jiných zemí včetně Společenství. V případě, že to není možné, běžná hodnota se určí na jakémkoli jiném přiměřeném základě, včetně ceny skutečně zaplacené nebo ceny, kterou je třeba zaplatit za obdobné výrobky ve Společenství, která se v případě nutnosti náležitě opraví o přiměřené ziskové rozpětí. Vhodná třetí země s tržním hospodářstvím se vybere přiměřeným způsobem a náležitým přihlédnutím ke všem spolehlivým informacím, které jsou k dispozici v době výběru. Zohlední se také lhůty a kde je to vhodné, použije se třetí země s tržním hospodářstvím, která je předmětem stejného šetření. Strany, které jsou předmětem šetření, jsou informovány krátce po zahájení řízení o volbě třetí země s tržním hospodářstvím a dostanou desetidenní lhůtu k vyjádření.

Jelikož Čína není považována za zemi s tržním hospodářstvím, byla běžná hodnota pro dovoz stanovena na základě běžné hodnoty pro dovoz z jiné země s tržním hospodářstvím. EK jako tuto zemi navrhla USA (Úřední věstník Evropské unie 2012: 1). Existence či neexistence dumpingu by tak byla posuzována na základě srovnání vývozní ceny z Číny a vývozní ceny z USA. Jednotliví výrobci však mohou požádat, aby s nimi bylo zacházeno jako v tržním hospodářství, pokud jsou toho názoru, že v jejich případě při výrobě a prodeji výrobku podmínky tržního hospodářství převažují. Nakonec byla však jako srovnatelná země určena Indie a s žádným čínským producentem nebylo zacházeno jako v tržním hospodářství (Úřední věstník Evropské unie 2013a: 10). Proti původní volbě v podobě USA se ohradily dotčené čínské společnosti, jelikož americký trh byl v té době proti čínskému dovozu dotčených komodit chráněn antidumpingovými a protisubvenčními opatřeními a srovnání by tak dle jejich názoru nebylo objektivní. Sami navrhli jako jiné možnosti Indii, Tchaj-wan a Jižní Koreu, přičemž volba nakonec padla právě na Indii (Úřední věstník Evropské unie 2013a: 8-9).

Iniciativa EU ProSun prokázala, že se zvýšil dovoz výrobku v absolutním čísle i jeho podíl na trhu v EU a že to ovlivnilo cenu a následně i situaci ve výrobním odvětví EU. Komise proto dospěla k názoru, že je opodstatněné, aby se oběma podně-

ty dále zabývala a prošetřila, zda k dumpingu a subvencování došlo, či nikoli a zda přijetí případného opatření nebude v rozporu se zájmy EU (Úřední věstník Evropské unie 2012: 2, Úřední věstník Evropské unie 2012a: 2). Oznámení o zahájení antidumpingového řízení EK zveřejnila v Úředním věstníku EU 6. září 2012 a oznámení o zahájení protisubvenčního řízení dne 8. listopadu 2012.

Vzhledem k tomu, že v daném případě hovoříme o značném počtu firem, které dovážejí danou produkci do EU, rozhodla se EU pro šetření přistoupit k vytvoření vzorku výrobců. Na základě posouzení tohoto vzorku usoudí na existenci dumpingu a subvencí (Úřední věstník Evropské unie 2012: 4). Obě strany mohly požádat o intervenci úředníka pro slyšení z generálního ředitelství pro obchod EK, čehož nakonec využily některé čínské společnosti. Jeho úkolem je vystupovat jako prostředník mezi oběma stranami sporu, přezkoumávat žádosti a o přístup ke spisu, spory ohledně důvěrné povahy dokumentů, žádosti třetích stran o slyšení apod. (Úřední věstník Evropské unie 2012: 5).

Dalším krokem, ke kterému EK přistoupila, bylo zavedení celní evidence dovozu krystalických křemíkových fotovoltaických modulů a jejich klíčových komponentů pocházejících nebo odesílaných z Číny. Učinila tak 1. března 2013 přijetím nařízení č. 182/2013. Celní evidence podle čl. 14 odst. 5 nařízení č. 1225/2009 („antidumpingové nařízení“) a čl. 24 odst. 5 nařízení č. 597/2009 („protisubvenční nařízení“) slouží k tomu, aby v případě přijetí opatření (tj. zavedení antidumpingového a/nebo protisubvenčního cla) existoval přehled o dovozu dotčených komodit a opatření mohla být zavedena již od data zavedení celní evidence, tudíž i zpětně. Již k termínu 1. března 2013 EK deklarovala, že má k dispozici dostatečné přímé důkazy o tom, že produkce byla jak dumpingová, tak subvencovaná. Běžná hodnota byla určena na základě srovnání s vývozní cenou takové produkce ze srovnávací země a protože rozdíl mezi vývozní cenou z Číny a stanovenou běžnou hodnotou byl značný, EK dospěla k tvrzení, že se o dumping jedná. Stejně tak EK ověřila, že již výše zmíněné subvence byly v Číně na produkci solárních panelů a související produkce poskytovány (Úřední věstník Evropské unie 2013: 2).

Pokud by EK chtěla uplatňovat vyrovnávací nebo antidumpingové clo, je povinna prokázat, že výrobnímu odvětví EU byla způsobena újma. EK v tomto ohledu použila argumentaci, která operuje s tím, že v rozmezí let 2009 a 2011 došlo ke značnému nárůstu dovozu, a to jak v absolutních hodnotách, tak co se týče podílu na trhu, což způsobilo tlak na ceny v odvětví a poškodilo produkci EU v tomto oboru. EK přitom vycházela z podnětů, které obdržela v souvislosti s celní evidencí, i z veřejných zdrojů, kde se o situaci v odvětví často informovalo (Úřední věstník Evropské unie 2013:2).

Dne 4. června 2013 již bylo rozhodnuto o uložení prozatímního antidumpingového cla. Z úvodních ustanovení nařízení č. 513/2013, jímž k uložení prozatímního cla došlo, vyplývá, že v průběhu řízení se čínská protistrana několikrát ohradila vůči postupu EU zastupované EK. Nesouhlasila se zvoleným vzorkem devíti firem vybraných na základě největšího reprezentativního objemu dle EK, na nichž byla přítomnost dumpingu a subvencí v odvětví zkoumána, rovněž nesouhlasila se zavedením celní evidence. Dle posouzení EK však byla argumentace čínské pro-

tistrany vždy nedostatečně podložená, resp. vyvratitelná, a tak jí nebylo vyhověno. Došlo však k úpravě zkoumaného vzorku na deset společností. EK také demonstrovala na údajích o dovozu, že došlo k podstatnému nárůstu dovozu z Číny v letech 2009 až 2011 (o stovky procent) a k výraznému poklesu ceny – u modulů o 64 %, u článků o 42 % a u destiček o 40 %. Cenové podbízení EK vyčíslila na 7,5–30,7 % u modulů, 4–24,2 % u článků, 16,6–21,6 % u destiček a 11,2–27,5 % u dotčeného výrobku celkově (Úřední věstník Evropské unie 2013a: 12-14). EK konstatovala také způsobení újmy odvětví EU. Přestože spotřeba dotčených komodit stoupala, podíl výrobního odvětví Unie se snižoval a cena prudce klesala, až klesla pod výrobní náklady EU (Úřední věstník Evropské unie 2013a: 20-21). Prozatímní antidumpingové clo tak bylo stanoveno ve výši 37,3–67,9 % pro jednotlivé čínské společnosti dovážející produkci do EU (Úřední věstník Evropské unie 2013a: 35). Současně byla zrušena zavedená celní evidence.

Čínská protistrana se v závěru sporu pokusila zvrátit maximum možného. Zpochybnila výběr srovnatelné země v podobě Indie, resp. konkrétních zkoumaných společností, navrhla vyloučení celé řady konečných produktů z antidumpingových cel (uspěla v případě destiček), zpochybnila průběh celého sporu z procesního hlediska atd. Tato snaha však nebyla úspěšná a nakonec bylo ke 2. prosinci 2013 stanoveno konečné antidumpingové clo ve výši 27,3 % až 64,9 % a konečné vyrovnávací clo ve výši 0,0 % až 11,5 % (Úřední věstník Evropské unie 2013b).

Problém s produkcí související s fotovoltaickými elektrárnami je širší. Čína podobným opatřením, jaká přijala EU, čelila nejen ze strany USA, jak již bylo zmíněno, ale rovněž např. ze strany Austrálie. Co se týká EU, již v červnu 2013 se však objevily zprávy, že EU se s Čínou dohodla na stanovení minimální ceny při dovozu, což mělo problém dumpingu a následných antidumpingových opatření částečně vyřešit (BBC News Europe 2013).

Na demonstraci podrobného průběhu antidumpingového a protisubvenčního řízení si můžeme ukázat hned několik klíčových a současně problematických momentů tohoto řízení.

Na úvod je třeba poznamenat, že je jistě pozitivním rysem, že v podstatě v každé fázi sporu má protistrana, v našem případě čínští producenti a čínská vláda, možnost vyjádřit se k přijatým krokům EU, nesouhlasit s nimi a bránit se proti nim. Na druhou stranu, antidumpingové i protisubvenční nařízení dávají EU moc vycházet „z dostupných informací“ a tím i značnou výkladovou volnost. Jasně problematickým bodem se jeví stanovení srovnatelné země. V daném případě byly USA nakonec zamítnuty, ovšem se zdůvodněním, že uplatňují antidumpingová a protisubvenční opatření na tentýž produkt, a tak by srovnání nebylo adekvátní. Je však otázkou, zda by v jiném případě adekvátní bylo. Náklady práce jsou v této zemi naprosto odlišné od nákladů v Číně, rovněž pořizovací náklady výrobních technologií a materiálů ke zpracování jsou odlišné, a proto se skutečně může stát, že i produkční cena výsledné produkce je výrazně nižší, i když není přímo dumpingová. V tomto ohledu je nepochybně srovnání s Indií vhodnější, ovšem problém stanovení vhodné srovnatelné země vyřešen není.

Dalším problematickým momentem je doba trvání řízení. Je zjevné, že vzhledem k tomu, kolik stran je třeba konzultovat a jak detailně, nelze očekávat, že by mohl celý proces trvat výrazně kratší dobu, ovšem pokud dumping a subvence existují, zpravidla je pro poškozený trh potřebné řešit situaci ihned a neotálet dlouhé měsíce, navíc v situaci, kdy je trh vystaven zvyšujícímu se dovozu a výrazně klesající ceně.

S tím však souvisí další výtky k argumentaci EK a potažmo nastavení celého systému. Nejeví se z ekonomického hlediska jako příliš logické dokazovat způsobem újmu tím, že v důsledku zvýšené poptávky došlo k růstu dovozu a tím pádem snížení ceny. Je zcela logické, že zvyšující se poptávka vede ke zvýšení dovozu, zvláště pokud je její tempo růstu takové, že nemůže být uspokojena z domácí produkce, což se v EU s ohledem na masivní programy podpory obnovitelných zdrojů energie v dané době dít mohlo. Rostoucí nabídka také obvykle ke snížení ceny vede. Navíc, jak často bylo argumentováno v případě právě technologie pro fotovoltaické elektrárny, s jejím rozvojem docházelo k výraznému snižování výrobních nákladů díky zdokonalování a zlevňování výrobních procesů. Je otázkou, nakolik lze přímo dokázat, že cena nemohla klesat těmito přirozenými procesy. Samozřejmě subvencování, pokud k němu docházelo a bylo prokázáno, popřít nelze. Ale pokud firmy, které měly prodávat technologii pro fotovoltaické elektrárny za dumpingové ceny, generovaly současně zisk, je otázkou, zda se jednalo o skutečný dumping a ne pouze o nekonkurenceschopnost evropského odvětví, které ani čínskému trhu konkurovat možná nemohlo s ohledem právě na výrobní náklady.

Nelze říci, že popsaná situace skutečně nastala, problém je spíše v tom, že metoda EK pro zjištění dumpingu by zřejmě nedokázala odhalit, pokud by tomu tak bylo, jelikož ta sleduje právě vývoj cen, vývoj množství dovozu atd. a nezkoumá, zda v jiné zemi nemohlo být skutečně reálné za daných podmínek produkci vyrobít. Za zamyšlení by v této souvislosti nepochybně stálo alespoň přehodnotit způsob výběru srovnatelné země a zahrnutí širšího vzorku případů právě z této země a zasazení zkoumání vývoje cen, dovozu, poptávky a nabídky do širších souvislostí daného odvětví.

3.1.4 Bezpečnostní a další výjimky

Omezení dovozu přijatá na základě čl. 36 SFEU z důvodu ochrany zdraví, bezpečnosti atd. opět nejsou souhrnně nijak statisticky sledována. V případě, že se objeví nebezpečný produkt, může být zakázán jeho dovoz a již dovezené zboží vráceno zpět nebo zničeno. Takových příkladů známe poměrně velké množství a bývá o nich informováno ve sdělovacích prostředcích ihned, jakmile se objeví.

Příkladem mohou být čínské panenky, které byly před Vánoci 2013 dodávány na evropské trhy. Jakmile se však zjistilo, že množství ftalátů, tedy chemické látky, která působí rakovinotvorně a destruktivně na nenarozené plody, překračuje 320x povolené limity EU, dovoz byl zakázán a velké množství již importovaného zboží napříč EU zničeno (tuoitrenews.vn 2013).

Častějšími případy však jsou opatření spojená s nebezpečnými potravinami a zemědělskými komoditami. Přehled zakázaných komodit pro dovoz a komodit,

u nichž jsou pravidla dovozu modifikována proti běžnému standardu, v ČR provádí Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI). Případná opatření jsou přijímána v souladu se sanitárními a fytosanitárními standardy EU.

Podle informací SZPI je z oblasti zemědělských a potravinářských komodit zakázán pouze dovoz listů pepře betelového z Bangladéše. Zvláštnímu režimu dovozu podléhají ořechy a z nich vyrobené produkty z Brazílie, Číny, Egypta, Íránu, Turecka, Ghany, Indie a Nigérie. Zvláštní režim spočívá v tom, že produkce smí do zemí EU vstoupit pouze na určitých místech a může projít kontrolou na přítomnost některých chemických látek. V případě neuspokojivého výsledku pak není do EU vpuštěna. Zvláštním podmínkám dovozu pak podléhají dva produkty z Indie, a to listy curry a okra, které mohou být testovány na přítomnost reziduí pesticidů a rovněž mohou do EU vstupovat pouze přes určená místa. EK pak vede pravidelně aktualizovaný přehled komodit, u nichž členské státy EU mají provádět zesílené úřední kontroly při vstupu na svém území, opět pouze přes určená místa vstupu. Tato opatření jsou přijímána na omezenou dobu v reakci na obtíže, které se s produkcí aktuálně objevují. Pro některé komodity jako rýže z Číny a USA, arašidy z USA, čerstvou zeleninu a ovoce apod. jsou v platnosti navíc specifická, opět pravidelně aktualizovaná pravidla dovozu. I v oblasti potravin a zemědělské produkce, podobně jako v případě technických standardů, disponuje EU systémem rychlé reakce, tentokrát zvaným RASFF (SZPI 2014).

Omezení dovozu z důvodu bezpečnosti není nikterak zpochybňováno jako relevantní důvod, proč tak učinit. Dle WTO je sanitární a fytosanitární legislativa EU ve velké míře harmonizovaná a opatření jsou přijímána většinou přímo na evropské úrovni. EU disponuje také svými organizacemi, které posuzují bezpečnost potravin (EFSA), což by mělo opět zajišťovat jednotnost výkladu (World Trade Organization 2013: 65).

Příkladem, kdy byl zakázán dovoz v reakci na bezpečnostní rizika, byl známý případ čínského sušeného mléka obsahujícího vysoké hodnoty melaminu¹⁰. Aby čínští farmáři maskovali nepříznivé nutriční hodnoty svého mléka, přidávali do něj s vědomím následných zpracovatelů melamin, který dokázal výsledky měření nutričních hodnot ovlivnit. Zvýšením hodnoty dusíku byl maskován nízký obsah bílkovin (Ministerstvo zdravotnictví České republiky 2008: 2). Celá věc došla odhalení poté, co v Číně začalo prudce přibývat případů dětí s ledvinovými obtížemi (SZPI 2010). V Číně v důsledku přidávání melaminu do mléka zemřelo několik dětí a desetitisíce jich byly hospitalizovány. V reakci na tyto informace EU preventivně zakázala dovoz výrobků určených pro děti, zejména cukrovinek, které obsahovaly více než 15 % mléka a mohly by tak obsahovat i sušené kontaminované mléko. K podobným opatřením sáhly i některé asijské země, např. Nepál, Indonésie nebo Jižní Korea (ceskatelevize.cz 2008).

---

¹⁰ Melamin je organická látka (1,3,5-triazin-2,4,6-triamin), která je jen málo rozpustná ve vodě. Jde o trimer kyanamidu a stejně jako kyanamid obsahuje 66 % hmotnosti dusíku (bezpecnostpotravin.cz). Opakovaná expozice vůči melaminu způsobuje akutní selhání ledvin, vyvolává poškození močového ústrojí a vznik ledvinových kamenů, které pak dlouhodobým drážděním mohou vést až ke vzniku rakoviny močového systému (Ministerstvo zdravotnictví České republiky 2008: 2).

V tomto případě zřejmě nikdo nepochyboval o opodstatněnosti přijatých opatření ze strany EU, zájem ochrany spotřebitele, zdraví obyvatel a zejména dětí zde byl zřejmý. Jak uvádí WTO, v letech 2011 a 2012 vyjádřily třetí země v osmi případech pochybnosti o přijatých sanitárních a fytosanitárních opatřeních ze strany EU. Žádný z těchto podnětů nebyl prozatím WTO oficiálně hlášen pro porušení závazků vyplývajících ze smluv. Podněty byly vyslány ze strany Kolumbie, Peru, Ekvádoru, Indie, Číny, Hong Kongu a Argentiny a jednalo se jak o nové legislativní úpravy např. nových potravin nebo polyamidů a melaminu v kuchyňském nádobí, tak limitů hliníků v produktech z mouky, testování na přítomnosti pesticidů nebo nařízení o přítomnosti kadmia v kakau (World Trade Organization 2013: 64).

Právě na příkladu kadmia v kakau a kakaových výrobcích si ukážeme, jak funguje systém varování a stížností ve velmi rané fázi potenciálního vzniku problému. V říjnu 2011 vyjádřil Ekvádor obavu, že EU zvažuje úpravu maximální úrovně kadmia v kakau a kakaových produktech na 0,3 až 0,5 mg/kg. Ekvádor po EU požadoval, aby stanovila maximální limit kadmia na odpovídajících vědeckých studiích. Závěry, k nimž dospěla agentura EU pro bezpečnost potravin EFSA a závěry společného výboru FAO/WHO JECFA byly totiž velmi odlišné (2,5 µg/kg tělesné váhy v případě EFSA a 6,0 µg/kg tělesné váhy v případě JECFA) a Ekvádor požadoval poskytnutí dalších informací o analýze rizik provedené EU. Ekvádor přiznal, že jeho půda obsahuje na některých místech kadmium, ovšem údajně přijal dostatečná opatření pro produkci vysoce kvalitního kakaa bez negativních vlivů na lidské zdraví. K výzvě Ekvádoru se připojily další především latinskoamerické země¹¹ (World Trade Organization).

EU reagovala upozorněním, že dosud maximální limit kadmia v kakau ani kakaových produktech nestanovila, ovšem na nesoulad vědeckých závěrů EFSA a JECFA upozornila rovněž. Vzhledem k tomu, že podle závěrů EFSA je množství kadmia bezpečné pro lidské zdraví mnohem nižší než podle závěrů JECFA, vyzvala EU příslušné orgány EFSA, aby prozkoumaly, jaké maximální množství kadmia by měly potraviny obsahovat, včetně kakaa a produktů z něj vyráběných. Podstatné to bylo podle EU právě proto, že čokoláda je často konzumována dětmi, jejichž zdraví by mělo být chráněno především (World Trade Organization).

Ekvádor a ostatní země vyzvaly EU, aby svolala společné zasedání EFSA a JECFA, na kterém by se vyjasnily přetrvávající rozdíly a metodologie při zkoumání maximálních limitů kadmia a vyzvaly EU k dodržování všech ustanovení Dohody SPS. Pokud by EU hodlala přijmout nové opatření v rámci revize nařízení č. 1881/2006 ze dne 19. prosince 2006, kterým se stanoví maximální limity některých kontaminujících látek v potravinách, a stanovit limit pro kadmium, požadovaly latinskoamerické země stanovení přechodné doby v trvání alespoň pěti let. EU potvrdila, že jejím zájmem při revizi není přehodnocovat již existující limity, ale stanovovat limity tam, kde určeny ještě nejsou, což je i případ kadmia v kakau

---

¹¹ Kamerun, Kolumbie, Kuba, Dominikánská republika, Jamajka, Mexiko, Nikaragua, Peru, Venezuela.

a produktech z kaka. V říjnu 2012 upozornil Ekvádor na to, že podle informací, které získal od generálního ředitelství EK pro zdraví spotřebitele, limity, které EU plánuje zavést pro kadmium, budou znamenat nerovné zacházení mezi různými druhy potravin se znevýhodněním kaka a čokolády. Hodnoty kadmia jsou totiž sledovány i v cereáliích a zelenině, ovšem v kakau a čokoládě EU podle Ekvádoru plánovala zavést bezpečnostní limity na nižší úrovni přítomnosti kadmia, což by mohlo vést k překážkám v mezinárodním obchodě a diskriminaci. Ekvádor také zdůraznil, že opatření připravovaná EU by negativně ovlivnila zejména malé a na farmaření zcela závislé producenty kaka v rozvojových zemích. EU reagovala tím, že diskuse prozatím probíhala pouze na technické úrovni, ovšem potvrdila, že skutečně plánovala stanovení limitů tam, kde dosud neexistovaly, což by byly produkty jako kakao nebo čokoláda. Přehodnocení limitů v případech, kde už existovaly i dříve, mělo teprve následovat (World Trade Organization).

Znepokojujícím momentem na výše uvedeném příkladu je, že EU v momentě, kdy byla vyzvána k předložení analýzy rizik, tak neučinila. Jelikož však vycházela při svém úmyslu zavést nové limity pro některé produkty ze závěrů EFSA, jistě těmito analýzami disponovala. Může se jednat o jakousi vyjednávací strategii, kdy dokud není učiněno finální rozhodnutí, podklady, na jehož základě bude činěno, nejsou protistraně postoupeny, na druhé straně bylo evidentní, že v případě zavedení striktnějších limitů, než k jakým došla JECFA, Ekvádor ve spojení s dalšími státy zřejmě učiní kroky ke zvrácení tohoto postupu. Pokud EU neměla v úmyslu jednat o analýze rizik ihned, mohla přislíbit konkrétněji termín, kdy tak učiní, současně také mohla být užitečná výměna informací s JECFA o použité metodologii a zjištěných závěrech o limitech škodlivosti kadmia.

Případ ještě není zcela dořešen a je možné, že EU nakonec stanoví limity tak, že Ekvádor nebude cítit potřebu se proti nim vymezovat, nebo že bude postup EU natolik transparentně zdůvodněn, že nebude důvod iniciovat žádnou protiakci na půdě WTO. Z pohledu pravidel dovozu je však třeba konstatovat, že bezpečnostní výjimky jsou nezpochybnitelně nutnou součástí právní úpravy a jejich místo v legislativní úpravě je zcela opodstatněné. Ovšem na příkladu Ekvádoru je zřejmé, že by rovněž mělo být dbáno, aby při přijímání opatření byla tato založena na jasných vědeckých postupech a důkazech o škodlivosti produkce pro zdraví obyvatel a především, že s různými produkty by mělo být zacházeno rovnocenně.

V argumentaci Ekvádoru lze podpořit zejména ten moment, kdy země poukázala na různé limity stanovené v případě zeleniny a cereálií a v případě kaka a čokolády. Je nasnadě, že stanovení odlišných limitů musí být doprovázeno buď jasným vědeckým zdůvodněním, nebo by vůbec nemělo vzniknout. Můžeme se pak ptát, z jakého důvodu EU plánovala rozdělit stanovení nových a úpravu již existujících limitů do dvou kroků, když bylo zřejmé, že to může vyvolat otázky o rovných podmínkách přístupu na evropský trh.

3.1.5 Dílčí závěr

Podkapitola se věnovala uplatňování nástrojů při dovozu do EU v praxi. Je zřejmé, že zatímco tarifní nástroje v podobě cel a kvantitativních omezení přestávají být

zásadním tématem do diskuse, netarifní nástroje, antidumpingová a protisubvenční opatření jimi naopak i nadále budou.

Nedostatky stávajícího stavu byly definovány zejména v legislativní úpravě týkající se antidumpingových a potažmo i protisubvenčních opatření. Řízení je poměrně zdlouhavé a lze se obávat, že při způsobu, jakým je dumping prokazován, může být prokázán i v případech, kde k němu ve skutečnosti nedochází. Kritice bylo podrobena i neoprávněné využívání netarifních nástrojů, kde však bylo konstatováno, že s ohledem k jejich charakteru je mnohem složitější navrhnout kroky k nápravě, jelikož mnohdy ani není jednoznačně možné prokázat, že cílem jejich uplatňování je omezení dovozu a nikoli navenek deklarované cíle, jako např. ochrana spotřebitelů. Podobně lze hodnotit i využívání bezpečnostních výjimek.

Pozitivně však byla hodnocena transparentnost procesů v tom smyslu, že třetí země mají možnost se v průběhu celého procesu k plánovaným krokům EU vyjadřovat, případně s nimi nesouhlasit, a to často i ve velmi rané fázi, kdy konečné rozhodnutí ještě mají šanci ovlivnit.

3.2 Opatření při dovozu v judikatuře SDEU

Soudnímu dvoru Evropské unie je tradičně přiznáván značný podíl na pokroku evropské integrace, jelikož jako autonomní a nezávislá instituce po celou dobu existence evropského integračního projektu usiloval o udržení homogenity EU, zejména prostřednictvím prosazování doktríny nadřazenosti evropského práva a přispěním k dodržování zásad primárního a posléze i sekundárního práva. Význam SDEU pro rozvoj společných politik EU bývá SDEU přiznáván zejména v oblasti realizace vnitřního trhu a dodržování zásad volného pohybu čtyř svobod (Fiala, Pitrová 2009: 412-414).

Spory řešené SDEU přitom můžeme dělit v zásadě na tři hlavní skupiny. Jednak SDEU řeší sporná řízení, kde proti sobě stojí orgány EU a členské státy. Dochází k řešení ústavních otázek EU. Další kategorií jsou posudky, v tomto případě se většinou jedná o přezkoumání smluv, které jsou uzavírány jménem EU. A třetí kategorií jsou předběžná řízení nebo také řízení o předběžných otázkách, Jedná se o situaci, kdy v průběhu řešení sporu na národní úrovni vyvstane otázka týkající se výkladu evropského práva. Národní soud se pak na SDEU může obrátit s předběžnou otázkou a požádat jej tím o závazný výklad evropského práva. Předběžná řízení zaměstnávají SDEU nejčastěji ze všech tří výše uvedených typů sporů (Fiala, Pitrová 2009: 401-403).

3.2.1 Tarifní omezení – cla a kvantitativní omezení

Mezi judikáty SDEU, které vstoupily do historie evropské integrace díky jejich zásadnímu dopadu na rozvoj vnitřního trhu a odstraňování překážek obchodu, patří i dvě předběžné otázky týkající se problematiky cel a kvantitativních omezení, resp. opatření s rovnocenným účinkem. Jedná se o případy „Dassonville“ a „Cassis de Dijon“.

Rozsudek k případu Dassonville¹² se datuje k 11. červnu 1974, tedy do doby, kdy v tehdejších ES sice již byla dokončena celní unie, ovšem o mnoho dále integrace prozatím nepokročila a ES v té době mělo jen devět členů. K SDEU případ doputoval ve formě předběžné otázky proto, že došlo k dovozu skotské whisky z Francie do Belgie. Francie v té době podle svého národního práva nepožadovala pro skotskou whisky osvědčení původu, Belgie však ano. A protože skotská whisky putující z Francie do Belgie dokumentaci, která byla v Belgii požadována, neměla, belgické úřady navrhovaly zahájit soudní řízení proti dovozcům, jejichž jméno bylo Dassonville, odkud plyne také název případu. Podle Dassonvillů by však takový postup byl v rozporu s evropským právem, které v tehdejších čl. 28 SES říkalo, stejně jako dnes, že kvantitativní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázána s výhradou ustanovení dále uvedených. Belgický soud se v této věci obrátil na SDEU. Ten konstatoval, že *„všechny obchodněprávní předpisy přijaté členskými státy, které přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně brání obchodu mezi členskými státy, je třeba považovat za opatření mající rovnocenný účinek jako kvantitativní omezení“* (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 1974). Tato definice opatření rovnocenného kvantitativního omezení bývá také označována jako definice Dassonville (Pítrová, Pomahač 2000:131-134). Směřuje sice dovnitř Společenství a nikoli ke třetím zemím a jejich potenciálnímu působení na území ES/EU, nicméně ukazuje dvě základní věci. V počátečních fázích integrace byla patrná snaha odstraňovat tarifní nástroje ve společné obchodní politice, primárně na vnitřním trhu EU s cílem jeho dobudování. To vysvětluje i velmi širokou definici, kterou SDEU zvolil. Za druhé tím pozitivně ovlivnil i dovoz, jelikož vznikem vnitřního trhu SDEU pomáhal zajistit, že pokud zboží ze třetí země jednou pronikne na evropský trh, pak se bude volně moci pohybovat v celé jeho šíři bez dalších omezení. Jinou otázkou samozřejmě je samotné proniknutí na evropský trh, které nemuselo být vždy snadné, jak jsme již naznačili a ještě ukážeme, nicméně díky dassonvillské definici a dalším judikátům s podobným účinkem došlo postupně k tomu, že dovozci mohli mít jistotu, že dovezou-li své zboží do jakékoli evropské země za splnění daných podmínek, je jim otevřen celý evropský trh a zboží se může dále pohybovat.

O pět let později pak SDEU vydal rozsudek ve věci Cassis de Dijon¹³. Zde se jednalo o dovoz likéru Cassis de Dijon z Francie do Německa. Likér obsahoval 15–20 % alkoholu a německé úřady dovoz nepovolily s tím, že národní legislativa Německa stanoví, že na území se mohou prodávat jen lihoviny s minimálně 32 % alkoholu. Firma, která chtěla likér dovážet, prodala proti tomuto rozhodnutí žalobu. Oblast alkoholu v té době evropské právo ještě neupravovalo. Německá vláda, která byla v souvislosti s případem požádána o vysvětlení národní legislativní úpravy, uvedla, že v zájmu ochrany spotřebitelova zdraví byla nastavena hranice minimálního obsahu alkoholu, jelikož nápoje s nízkým obsahem alkoholu mohou vyvolat větší toleranci k alkoholu než nápoje s vyšším obsahem alkoholu. Oslovený

---

¹² Věc 8/74.

¹³ Věc 120/78.

SDEU pak uvedl, že taková argumentace je neopodstatněná, protože na trhu jsou dostupné slabě i mírně alkoholizované výrobky. Kritérii navíc byl jednoznačně poškozen dovoz z ostatních členských států, proto lze opatření považovat na překážku obchodu neslučitelnou s tehdejšími čl. 30 SES. SDEU také uvedl, že pokud je produkt vyroben a obchodován v jednom členském státě, není důvod, aby byl v jiném předmětem zákonného zákazu prodeje (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 1979, Pítrová, Pomahač 2000: 135-142). SDEU tak znovu potvrdil, že pravidla (nejen pro dovoz, ale i pro něj) musí platit jednotně v celé EU. Jestliže je produkce do EU propuštěna a je shledáno, že je v souladu s legislativou jedné země, pak by neměly být kladeny podmínky jejímu pohybu po celé EU. Tento výklad se dotkl celé šíře vytvářených pravidel a omezení, která musela být napříč členskými státy kompatibilní a v souladu především s úpravou evropskou. V případě Cassis de Dijon bylo sice využito argumentace ochranou zdraví spotřebitele, a proto bychom mohli toto opatření definovat také jako netarifní nebo jako bezpečnostní výjimku, která však nebyla potvrzena, ovšem závěrem a zdůvodněním, stejně tak základem, o který se SDEU opíral, případ velmi úzce souvisí s tarifními omezeními, konkrétně těmi kvantitativními.

Oba výše zmíněné rozsudky přispěly k plynulosti dovozu do EU právě tím, že přispívaly k postupnému sjednocování vnitřního trhu. Pro dovozce je sice prvním problémem produkci do EU dovézt, sekundární problém však nastává v momentě, kdy produkce určená pro více zemí EU naráží na překážky na vnitřním trhu, které již neměly existovat.

EU a její Soudní dvůr pochopitelně musely řešit i vztah EU a WTO. Jak bylo naznačeno dříve, v otázkách obchodní politiky je mezi rozhodnutími obou organizací velká souvislost. Nastaly případy, kdy si členské státy nebyly jisté, která úprava má přednost a zda jedna neodporuje druhé. SDEU v této souvislosti disponuje celou řadou judikátů a při zachování své konzistentnosti vždy odkazuje na již přijatá rozhodnutí v minulosti. SDEU konzistentně tvrdí, že členské státy nemohou dávat přednost pravidlům WTO před legislativou EU. Toto tvrzení se objevuje např. v rozsudcích k následujícím případům: Portugalsko vs. Rada¹⁴, Omega Air a spol.¹⁵, Petrotub a Republica v. Rada¹⁶, Biret International v. Rada nebo v případě Van Parys¹⁷, který popíšeme podrobněji. Belgická společnost Van Parys dovážela do EU banány z Ekvádoru a Panamy, požadované množství dovozu jí však bylo vždy sní-

---

¹⁴ Věc C-149/96, rozsudek dostupný z curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=44858&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=38546, ověřeno k 5. 10. 2014.

¹⁵ Spojené věci C-27/00 a C-122/00, rozsudek dostupný z <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47164&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=38669>, ověřeno k 5. 10. 2014.

¹⁶ Věc C-76/00, rozsudek dostupný z <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47954&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=39312>, ověřeno k 5. 10. 2014.

¹⁷ Věc C-377/02.

ženo s ohledem na platnou evropskou legislativu zahrnující určité koeficienty, na jejichž základě docházelo k přepočtům a udělování povolení. Společnost se vůči tomu ohradila s odůvodněním, že to je proti pravidlům WTO, což potvrdil i Orgán pro řešení sporů WTO. SDEU jasně prohlásil, že je ustálenou rozhodovací praxí SDEU (s odvoláním i na výše uvedené předcházející rozsudky), že dohody WTO s ohledem na svou povahu a strukturu v zásadě nepatří mezi prameny práva, ve vztahu k nimž SDEU kontroluje legalitu komunitárních aktů. V rozsudku také SDEU uvedl, že podnikatelé se nemohou před soudem členského státu dovolávat toho, že právní úprava ES je neslučitelná s pravidly WTO, a to i v situaci, kdy její Orgán pro řešení sporů prohlásil tuto právní úpravu za neslučitelnou s pravidly WTO (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 2005, Pítrová, Pomahač 2006: 245-247).

Tímto postupem dal SDEU jasně najevo, že rozlišuje mezi překážkami kladenými na obchod EU se třetími zeměmi a intraunijní obchod. Jak bylo již objasněno, zájmem WTO a dohod, které členské státy v jejím rámci uzavírají, je co nejvíce liberalizovat mezinárodní obchod a zajišťovat pokud možno souladné standardy tak, aby nemohly být uplatňovány neopodstatněné tarifní a ideálně ani netarifní překážky obchodu. SDEU jasně a opakovaně judikoval tak, že pokud existuje právní úprava EU, která je v rozporu se zásadami WTO, má tato přednost a ani rozhodnutí Orgánu pro řešení sporů to nemůže zvrátit. To můžeme označit za zásadní závěr. Je evidentní, že pro SDEU bylo nepřijatelné, aby existovaly rozdíly mezi členskými státy, ovšem k usnadnění mezinárodního obchodu, zejména dovozu, protože je evidentní, že vývozu vyvážející uskupení zřejmě překážky klást nebude, žádnou motivaci necítil. Z hlediska judikatury SDEU tak nemohlo být pochyb o tom, že pokud byla opatření při dovozu uplatňována podle platné legislativy EU, nebyla zde žádná vůle její význam jakkoli posouvat a zasahovat do něj. Přitom případy *Dassonville* i *Cassis de Dijon* ukazují, že na vnitřním trhu EU SDEU judikoval široce a tak, aby tvorbu vnitřního trhu posouval co nejvíce dopředu. Je pravda, že vytvoření vnitřního trhu ale bylo jedním ze základních cílů ES/EU uváděných od počátku v primárním právu. Výslovný cíl zjednodušení pravidel dovozu zde nenajdeme, i když na druhou stranu odstraňování omezení mezinárodního obchodu ano.

3.2.2 Ochranná opatření a netarifní nástroje

Zajímavým případem, který ukázal, jak nápadité může být využití jiných nástrojů, než jsou cla a kvantitativní omezení, avšak se zcela stejným cílem, byl případ „Pivo a víno“ z r. 1983¹⁸. Komise v tomto případě žalovala Velkou Británii, jelikož uplatňovala na pivo a víno velmi odlišnou spotřební daň – spotřební daň na pivo činila 0,557 libry za galon, na víno činila od 2,955 libry za galon. Komise přitom zkoumala, zda jsou pivo a víno v soutěžním vztahu a tudíž je tento nepoměr natolik zásadní, aby mohla konstatovat, že se jedná o diskriminační zdanění a přímou nebo nepřímou ochranu domácí výroby, což jsou opatření, která nepochybně mohou bránit dovozu. Velká Británie je přitom známa produkcí piva, avšak nikoli produkcí vína,

---

¹⁸ Věc 170/78.

což vytváří podezření, že vyšší zdanění vína je skutečně opatřením ochraňujícím domácí produkci (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 1983, Pítrová, Pomahač 2001: 219).

SDEU skutečně dospěl k názoru, že Velká Británie nenaplnila své povinnosti na základě tehdejšího článku 95 SES a konstatoval, že v důsledku daňového systému Spojeného království bylo víno dovážené z jiných členských států podrobena dodatečnému daňovému zatížení, směřujícímu k ochraně domácí výroby piva. Takové chování bylo označeno za nepřípustné (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 1983).

Případ a rozsudek SDEU má však širší dopad obecně na pravidla dovozu i ze třetích zemí – pokud stát chce zdanit dováženou komoditu ze třetí země, musí prokázat, že zdanění je obecnou součástí širšího daňového systému a daň přitom nesmí mít protekcionistickou ani diskriminační povahu (Pítrová, Pomahač 2001: 219).

Toto je poměrně výrazným příspěvkem do pravidel dovozu s tím, že pro dovážející země by mělo jít o usnadnění a zajištění určitých spravedlivých pravidel pro svou produkci ve srovnání s produkcí domácí. Jak totiž vidíme, nejen cla, ale např. i diferencované zdanění podle charakteru produkce mohou představovat významné překážky mezinárodnímu obchodu.

Do podobné kategorie řadíme i případ „Daň z automobilů“ z roku 1985¹⁹. V tomto případě Francie přistoupila k odlišným sazbám zdanění automobilů – první byla progresivní daň, která stoupala s výkonem automobilu až do maximální výše 1100 franků, dovezené automobily s vyšším výkonem než 16 CV byly zdaněny plošnou sazbou 5500 franků. Pan Humboldt podal kvůli této praxi na Francii žalobu poté, co musel za svůj dovezený automobil o výkonu 36 CV zaplatit daň 5500 franků (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 1985).

SDEU opět konstatoval, že je možné uplatňovat diferencované zdanění na základě objektivních kritérií, nesmí však být diskriminační ani protekcionistické. V tomto případě však shledal, že podmínky nediskriminace a neochranářské povahy splněny nebyly, jelikož daň byla v obou případech koncipována zcela odlišně (progresivní a fixní, ve druhém případě se jednalo o pětinasobek výše než v případě prvním) a mířila proti importovaným automobilům, resp. automobilům z jiných členských států. Diskriminační zdanění je v rozporu s čl. 90 SES, jak SDEU upozornil (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 1985).

Oba výše popsané případy vykazují velmi podobné charakteristiky a je zjevné, že v 80. letech se jednalo o velmi populární způsob, jak znevýhodnit importované zboží před zbožím domácím, přestože primární právo takové praktiky zakazovalo. Podobné případy však známe i z poslední doby, jak dokazuje např. rozsudek v řízení o předběžné otázce v případě Orgacom²⁰, který byl zveřejněn 2. října 2014. Orgacom je společnost se sídlem ve Vlámském regionu v Belgii, která se specializuje na produkci organických hnojiv. Spor vedla s Vlaamse Landmaatschappij, vlám-

---

¹⁹ Věc 112/84.

²⁰ Věc C-254/13.

skou pozemkovou společností, a týkal se poplatků z dovozu uložených společnosti Orgacom. SDEU byl v této souvislosti dotazován, zda vyhláška Vlámského regionu týkající se poplatků uložených uživatelům a dovozcům hnojiv je v souladu se SFEU. Vyhláška totiž stanovovala poplatky pro producenty, v jejichž podniku předkročila produkce statkových hnojiv určitý stanovený limit. Vyhláška určovala také způsob výpočtu poplatků, který byl pro místní producenty i dovozce stejný, ovšem dovozci navíc byli povinni zaplatit 2,48 EUR za každou tunu přebytku hnojiv dovezených do Vlámského regionu. Společnosti Orgacom byl na základě tohoto ustanovení vyměřen poplatek ve výši 28 071,16 EUR za finanční rok 2002 a poplatek ve výši 7 999,41 EUR za finanční rok 2004. Společnost Orgacom se proti vyměření těchto poplatků ohradila, Vlaamse Landmaatschappij však stížnosti zamítl, stejně jako následně belgický soud. Orgacom přitom argumentoval, že poplatek má účinek rovnocenný clo a je v rozporu s č. 30 SFEU a také s čl. 110 SFEU, který zakazuje diskriminační vnitrostátní zdanění. SDEU konstatoval, že poplatek má skutečně charakter opatření s rovnocenným účinkem jako clo, je tudíž v rozporu s čl. 30 SFEU a je nepřipustný (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 2014).

I v tomto případě se jedná o podobný případ jako u předchozích, navíc je zjevné, že téma rozdílného zdanění a různých dodatečných poplatků, jejichž prostřednictvím jsou znevýhodňovány dovozy, jsou živé i v současné době. Jedná se o poměrně slibnou metodu, jelikož daňový systém je ve výlučné pravomoci každého členského státu a dosud dochází k harmonizaci na evropské úrovni jen velmi mírně systémem stanovení minimálních sazeb, pod něž členské státy jít nemohou, mohou však nastavit sazby vyšší a hlavně je na jejich vůli, jak nastaví systém jako takový. Na druhou stranu SDEU prokázal značné schopnosti v rozlišování mezi tím, kdy členský stát jen využívá svého práva stanovení pravidel tak, aby odpovídala povaze národního hospodářství, a kdy se jedná o skrytou podporu odvětví na národní úrovni. Vidíme zde však i prostor pro další zdokonalování. Nemusíme nutně navrhovat harmonizaci daňového systému a překvalifikování oblasti daní z oblasti s konzultační pravomocí EU na sdílenou nebo dokonce výlučnou pravomoc EU, lze však např. zavést určitý systém včasného varování. Členské státy, přestože daňovou politiku stanovují dle svého uvážení, na různých fórech EU, zejména na půdě Rady EU, své národní reformy v různých oblastech ovlivňujících fiskální a hospodářskou politiku diskutují. Pokud v této fázi shledá některý členský stát ohrožení mezinárodního obchodu podobného druhu, měl by mít možnost pokud možno diskrétně reportovat EK nebo SDEU a na neformální bázi vyzvat k prošetření. Existují oficiální cesty, jak může jeden členský stát nařknout z porušení povinností jiný, neformální cesta by však mohla být vhodnější a mohla by posloužit stejnému účelu.

Netarifní překážky jsou ale mnohem různorodější, mnohdy je přitom obtížné jejich neoprávněné užívání odhalit. Jedním z poměrně nedávných případů je i spor Komise a Francie podporované Nizozemím²¹. Komise se domáhala, aby SDEU určil, že Francie tím, že pro účely vydání povolení o dovozu paralelně dovezeného přípravku na ochranu rostlin vyžadovala, aby dovezený přípravek a přípravek již povo-

---

²¹ Věc C-201/06.

lený ve Francii měly společný původ, nesplnila povinnost, která pro ni vyplývala z tehdejšího čl. 28 SES, který stanovil, že množstevní omezení dovozu stejně jako opatření s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázána. Ve Francii platila úprava, která říkala, že uvedení přípravku na ochranu rostlin bude vydáno, pokud tento přípravek byl totožný s již dováženým. Totožnost se posuzovala na základě původu, použití téže účinné látky a podobných účinků obou přípravků. Komise přitom ve své žalobě uvedla, že pokud se přípravky výrazně neodlišují, nemůže neexistence jejich společného původu představovat dostatečný důvod pro odmítnutí paralelního dovozu, jelikož rozhodným kritériem pro paralelní dovoz je kritérium podstatné totožnosti přípravků. SDEU však dal za pravdu Francii a žalobu zamítl, zejména s tím odůvodněním, že každý přípravek na ochranu rostlin může být na trh daného členského státu uveden pouze se souhlasem tohoto členského státu. Jedinou výjimkou je, pokud je přípravek uváděn na trh již v jiném členském státě. Takový případ podléhá odlišným pravidlům (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 2008).

Komise se v tomto případě domnívala, že se jedná v podstatě o netarifní překážku dovozu, kdy členský stát stanovuje nadměrné a neoprávněné požadavky pro dovoz určitých komodit na své území. SDEU však byl odlišného názoru a uznal právo členského státu v případě směrnic využít prostoru, která je jednotlivým státům ponechána pro transpozici do národního práva. Případ poukazuje na asertivitu Komise v těchto případech a její snahu o prosazení vlastního pohledu na problém. SDEU nabyt jiného dojmu a nyní vyvstává otázka, co z takového závěru plyne (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 2008).

Je nepochybné, že pravidla pro dovoz přípravků tak, jak je aplikovala Francie, mohou vést k omezování mezinárodního obchodu, jelikož podmínky jsou stanoveny poměrně restriktivně. Na druhou stranu je-li problematika upravena směrnicí, je třeba respektovat, že ta tento prostor ponechává. I proto, pokud jde výhradně o oblast obchodní politiky a nikoli o jinou oblast, která v sobě možnost mezinárodního obchodu obsahuje, jeví se jako nejvhodnější nyní uplatňovaná praxe využívání nařízení. Využití směrnice v daném případě jistě mělo své opodstatnění s ohledem na fakt, že šlo o přípravky na ochranu rostlin, které mohou mít teoreticky dopad i na životní prostředí. Z pohledu respektu SDEU ke zvolené právní úpravě a její povaze lze jeho rozhodnutí akceptovat. Zároveň je možné konstatovat, že taková praxe se jeví jako vhodná i do budoucna, jelikož zajišťuje členským státům jistotu, že dohodnou-li se v průběhu legislativního procesu na tom, že právní úprava jim bude ponechávat prostor pro zajištění vlastního prostoru pro ochranu spotřebitelů, životního prostředí i zachování dlouhodobého trendu uplatňovaného v dané oblasti, nebude tato jistota narušena ani způsobem rozhodování SDEU.

3.2.3 Antidumpingová a protisubvenční opatření

V roce 1993 vydal SDEU rozsudek v případě Keck²². Pánové Keck a Mithouard byli obviněni, že prodávají zboží za cenu nižší, než je cena skutečná, což mělo být v roz-

---

²² Spojené věci C-267/91 a C-268/91,

poru s francouzským právem. Oba pánové však argumentovali tím, že zákaz prodeje se ztrátou dle francouzského práva je v rozporu s právem evropským, konkrétně tehdejší čl. 28 SES, který hovořil o zákazu kvantitativních omezení a omezení s rovnocenným účinkem. Zákaz prodeje se ztrátou podle nich byl v rozporu i s principy volného pohybu osob, zboží, kapitálu a svobodou soutěže (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 1993). SDEU ve svém rozsudku zmiňoval případy *Cassis de Dijon* i *Dassonville* a uvedl, že v těchto i dalších souvisejících případech vždy judikoval, že jakákoli opatření, která mohou přímo nebo nepřímo ohrozit obchod mezi členskými státy, jsou opatřeními majícími rovnocenný účinek jako kvantitativní omezení. Ovšem dle SDEU cílem národní legislativy, která zakazuje prodej se ztrátou, není regulovat obchod mezi členskými státy. Pokud omezení plynoucí z národní legislativy je opodstatněno veřejným zájmem, který má závaznější význam než volný pohyb zboží, pak by takové opatření nemuselo být považováno za opatření s rovnocenným účinkem jako kvantitativní omezení. Navíc regulace v podobě znemožnění prodeje se ztrátou se vztahovala stejně na všechny prodejce, ať už z domácího státu nebo jiného. Proto SDEU dospěl k názoru, že zákaz prodeje se ztrátou není opatřením s rovnocenným účinkem jako kvantitativní omezení (Pítrová, Pomahač 2006: 196-200).

Podle Pítrové a Pomahače (2006: 200-202) se jednalo o překvapivý závěr SDEU, který vyvolal i kritiku pro narušení principu právní jistoty. Závěr, že zákaz prodeje se ztrátou, je souladný se zásadou volného pohybu zboží, totiž nepřímo mohl vést ke snížení dovozů, přesto se podle SDEU nejednalo o opatření s rovnocenným účinkem jako kvantitativní omezení.

Na druhou stranu, SDEU se touto judikaturou výrazně postavil za protidumpingová opatření. Argumentace veřejným zájmem a jeho nadřazeností nad opatřeními jdoucími proti myšlence vnitřního trhu potvrzuje i to, že v EU se evidentně s pokračující dobou stále méně stávaly problémem tradiční tarifní omezení a naopak se stále více objevovala opatření jiného charakteru, která byla hodnocena rovněž jako nežádoucí. Pánové *Keck* a *Mithouard* se však snažili prosadit myšlenku, že pokud se sami rozhodnou prodávat své zboží se ztrátou, pokud je to pro ně v dané chvíli z obchodního hlediska a s ohledem na dlouhodobou obchodní strategii výhodné, měla by jim být ponechána tato možnost, protože to odpovídá zásadám volného obchodu.

Tento případ je zajímavý i z hlediska konzistentnosti judikatury SDEU. Moment, kdy je SDEU kritizován pro narušení principu právní jistoty, není ideální a tento stav není žádoucí. SDEU by měl být schopen ve své judikatuře postihnout jak aktuální vývoj v obchodní politice, tak ovšem nepřístupovat k zásadním přehodnocením dosavadní judikatury, zejména jedná-li se o tak zásadní judikáty, jakými v historii byly *Cassis de Dijon* nebo *Dassonville*.

V každém případě však lze říci, že SDEU zřejmě očekával další diskusi nad problematikou dumpingu a s tím souvisejících protidumpingových kroků a v tomto ohledu také k judikatuře přistoupil. S ohledem na počty a charakter dumpingových a následných protidumpingových opatření, která byla z praxe popsána v kapitole 3.1.3, lze konstatovat, že opatrnost SDEU byla spíše na místě

a správně předvídal, že právě oblast dumpingu a navazujících protidumpingových opatření bude do budoucna nabývat na významu jakožto důležitý nástroj mezinárodního obchodu. Případ Keck se rovněž dotkl nejcitlivější otázky spojené s dumpingem a protidumpingovými opatřeními, tj. kdy se jedná skutečně o dumping a kdy se jedná pouze o vyšší konkurenceschopnost obchodního partnera? Prodej se ztrátou v případě, že prodejní cena je nižší než cena obvyklá, můžeme zřejmě celkem bez rozpaků za dumping označit. Ovšem pokud je cena nižší než obvyklá a ztrátu nelze prokázat, vzniká zde značný problém, jak k případu přistoupit. V obou případech je však otázkou, zda přistupovat k opatřením, která by tento trend zvrátila a zda jednoduše neakceptovat fakt, že takové postupy jsou přirozenou reakcí na obchodní prostředí a existující konkurenci. Je třeba klást si otázku, zda je pro mezinárodní obchod škodlivé, když existuje tak vysoká konkurence, že se přistoupí k cenové válce. Z našeho pohledu se pak ptáme, zda to nějak ovlivňuje dovoz. Stát se to může, ovšem na bázi standardního fungování ekonomických zákonů – je-li dovoz konkurenceschopný, je uskutečňován, není-li po něm poptávka, pak k němu nedojde.

Je mimořádně obtížné navrhnout vhodná doporučení, která by vedla ke zlepšení stavu. Potýkáme se zde s nedostatkem informací, s neznalostí business plánu obchodního partnera atd. Každé prokazování dumpingu tak lze označit za do značné míry problematické s výjimkou zcela jednoznačných případů.

Typické případy, jimiž se SDEU v souvislosti s dumpingem zabýval, spočívají v řešení konkrétních případů uvalení nebo naopak zrušení uplatňování antidumpingových a vyrovnávacích cel. Pokud některá ze stran s určitým nařízeným postupem nesouhlasí, má možnost vyvolat řízení u Tribunálu, dříve Soudu prvního stupně. Pokud ani s rozhodnutím tohoto soudu některá ze stran sporu nesouhlasí, odvolání vede k projednání u SDEU. V oblasti dumpingu a subvencí jsou jeho rozsudky proto z valné části projednáním otázek, které již řešil soud nižšího stupně, ale rovněž na evropské úrovni.

Průběh těchto případů můžeme demonstrovat na jednom z příkladů z poslední doby. Poměrně častým účastníkem řízení je, v souladu se závěry podkapitoly 3.1.3, která pojednávala o antidumpingových a protisubvenčních opatřeních v praxi, Čína. Rovněž případ, který bude dále popsán, byl veden čínskou společností Dashigiao Sangiang Refractory Materials Co. Ltd (dále pouze jako Dashigiao) s Radou EU a Komisí²³. Společnost Dashigiao se svým kasačním opravným prostředkem domáhala zrušení rozsudku Tribunálu EU ze dne 16. prosince 2011, ve kterém Tribunál zamítl její žalobu směřující ke zrušení nařízení Rady o uložení konečného antidumpingového cla na dovoz některých magnezitových cihel pocházejících z Číny v rozsahu, v němž antidumpingové clo stanovené nařízením ve vztahu k navrhovatelce překračuje antidumpingové clo, které by se uplatnilo, kdyby bylo stanoveno metodou výpočtu použitou při původním šetření za účelem zohlednění nevrácení čínské DPH při vývozu (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 2013).

---

²³ Věc C-15/12 P.

Historie případu sahá do roku 2005, kdy Komise přijala nařízení, jímž uložila nejdříve prozatímní antidumpingové clo na dovozy některých magnezitových cihel pocházejících z Číny ve výši 66,1 % a poté konečné antidumpingové clo ve výši 27,7 %, resp. po provedení prozatímního přezkumu ve výši 14,4 %. Průměrná běžná hodnota a průměrná vývozní cena byla u tohoto případu stanovena srovnáním na základě ceny ze závodu, na stejné obchodní úrovni a se stejnou úrovní nepřímého zdanění. Šetřením se zjistilo, že DPH zaplacená z vývozního prodeje nebyla vrácena. Bylo proto určeno, že vývozní cena i běžná hodnota budou stanoveny na základě zaplacené nebo splatné DPH, s čímž však nesouhlasila společnost Dashigiao. Tento rozpor byl i jádrem sporu. Tribunál žalobu společnosti Dashigiao zamítl, společnost Dashigiao však ve svém kasačním opravném prostředku navrhovala, aby SDEU rozsudek Tribunálu zrušil a sám rozhodl, a požadovala, aby SDEU zrušil antidumpingové clo v rozsahu, v němž překračuje antidumpingové clo, které by se uplatnilo, kdyby bylo stanoveno metodou výpočtu použitou při původním šetření za účelem zohlednění nevrácení čínské DPH při vývozu. Společnost Dashigiao totiž byla toho názoru, že Tribunál se dopustil chybného právního posouzení. Tento názor však SDEU nepodpořil a kasační opravný prostředek zamítl (InfoCuria - Judikatura Soudního dvora 2013).

Průběh řízení můžeme hodnotit jako zcela standardní. Aspekty, které zpochybňují zástupci zemí, na jejichž dovoz jsou antidumpingová a protisubvenční cla uvalována, se samozřejmě liší. Není předmětem této práce, zda posouzení započtení DPH při uvalování antidumpingového cla bylo oprávněné, nebo ne, naším zájmem je spíše zhodnotit, jakým způsobem SDEU do případů uvalování antidumpingových a protisubvenčních cel zasahuje. Podíváme-li se na několik málo případů z poslední doby, zjistíme, že SDEU dospěl zpravidla ke stejnému závěru jako Tribunál EU, který se případy zabýval před ním. To ukazuje na ustálenou praxi soudů EU, zároveň také na fakt, že soudy poměrně konzistentně rozhodují v tom smyslu, že uplatnění tzv. antidumpingového a protisubvenčního nařízení bylo ze strany EU v pořádku.

Postup je to pochopitelný a nemůžeme zpochybnit opodstatněnost závěrů soudů EU, když bylo nastudováno jen velmi malé množství případů v rámci jednotek. Na druhou stranu na základě posouzení uplatňování protisubvenčních a antidumpingových cel v praxi bylo upozorněno na některé slabiny příslušné legislativy. Žalobci však zpravidla nezpochybňují právní úpravu samotnou, ale pouze jednotlivé aspekty uvalovaných cel. Z tohoto pohledu lze konstatovat standardní fungování systému, s konstatováním přetrvávajících stále též pochybností ohledně příslušné právní úpravy a její aplikace v praxi.

3.2.4 Bezpečnostní a další výjimky

Důraz na zajištění bezpečnosti spotřebitelů se stal nedílnou součástí práva EU a tudíž i judikatury SDEU. Najít hranici mezi tím, kdy opatření skutečně pouze chrání spotřebitele, a tím, kdy se již jedná o kladení překážek volnému obchodu, byl nelehký úkol. Jak konstatují Pítrová a Pomahač (2001: 112-113), SDEU vymezoval hranici mezi oběma oblastmi do značné míry nesourodou judikaturou.

Jedním z případů, k nimž se SDEU vyjadřoval v rámci řízení o předběžné otázce, byl případ „Klinická kosmetika“²⁴, u něž se rozsudek datuje do r. 1994. Žalobce se v tomto případě domáhal toho, aby německé úřady zakázaly používání obchodní ochranné známky „Clinique“ pro kosmetické výrobky, protože toto označení by mohlo u německých spotřebitelů vyvolat mylný dojem, že tyto kosmetické výrobky mají léčivé účinky, jelikož v němčině slovo „Klinik“ označuje nemocnici. SDEU se měl vyjádřit k tomu, zda by takový zákaz byl v souladu s ochranou spotřebitele, nebo zda by se jednalo o vytváření překážek obchodu (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 1994, Pítrová, Pomahač 2001: 109).

SDEU v této souvislosti připomenul, že legislativa EU skutečně zakazuje vytváření překážek volného obchodu, ovšem pouze pokud jejich uplatnění nemůže být odůvodněno veřejným zájmem, který má přednost před principem volného pohybu zboží. V případě výrobků označených „Clinique“ však SDEU neshledal, že by zákaz tohoto označení v Německu byl v souladu s veřejným zájmem. Označení se běžně užívalo v ostatních členských státech a navíc tyto produkty nebyly prodávány v lékárnách, ale pouze v drogeriích a parfumeriích, proto SDEU neshledal důvod domnívat se, že by spotřebitel mohl výrobku přisuzovat vlastnosti, které nemá. SDEU tak konstatoval, že zákaz používání označení „Clinique“ v Německu by překážku obchodu znamenal (Pítrová, Pomahač: 2001: 109-112).

Zajímavý pohled na tento případ však nabídl i generální advokát, který vyjádřil názor, že Komise musí zohlednit skutečnost, že je věcí každého členského státu, aby určil, jakou úroveň ochrany pro své spotřebitele považuje za správnou, ovšem i s ohledem na zajištění zájmu volného pohybu zboží (Pítrová, Pomahač 2001: 113). Generální advokát tak v podstatě naznačil určitý rozpor ve dvou oblastech primárního práva. Zatímco z hlediska zajištění volného pohybu zboží je v zájmu EU, aby se na evropské úrovni rozhodovalo o tom, která opatření jsou ještě v souladu se zájmem volného pohybu zboží a která nikoli, z hlediska zajištění ochrany spotřebitele by bylo vhodnější některé kompetence ponechat zcela členskými státem. V takovém případě však obě úrovně mohou docházet k odlišným výsledkům – zatímco na evropské úrovni se jeví jako výhodnější označení „Clinique“ v Německu ponechat, jelikož jeho odstraňování pouze pro německý trh by komplikovalo dodávání zboží na tento trh a tudíž by vytvářelo překážku volnému pohybu zboží a komplikovalo dovoz jak ze třetích zemí, tak vnitroujně, na národní úrovni by německé úřady mohly dospět k názoru, že bezpečnost a ochranu spotřebitele zajistí tak, pokud používání značky „Clinique“ znemožní. Je velmi komplikované říci, která tendence by v takovém případě měla mít přednost a lze pouze dospět k závěru, že individuální posuzování a rozhodování těchto případů je jedinou možností.

Podobné charakteristiky jako případ „Clinique“ vykazuje i spor mezi Evropskou komisí a Německem²⁵. K SDEU případ postoupil až ve fázi kasačního opravného prostředku poté, co ho posuzoval Tribunál EU. Usnesení o kasačním oprav-

---

²⁴ Věc C-315/92.

²⁵ Věc C-426/13 P (R).

ném prostředku bylo zveřejněno v r. 2013 a Evropská komise se jeho prostřednictvím domáhala zrušení usnesení předsedy Tribunálu EU, kterým jí Tribunál nařizoval povolit zachování vnitrostátních předpisů oznámených Německem týkajících se mezních hodnot pro antimon, arsen, baryum, olovo a rtuť přítomné v hračkách až do vydání rozhodnutí v hlavním řízení o žalobě, která mu byla předložena a která směřuje ke zrušení rozhodnutí Komise o žádosti o zachování uvedených vnitrostátních předpisů (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 2013a).

Německé vnitrostátní předpisy upravovaly od r. 1989 povolené limity pro antimon, arsen, baryum, olovo, rtuť a nitrosaminy a nitrosovatelné látky v dětských hračkách v souladu s tehdy platnou evropskou směrnicí. Po revizi evropské legislativy s platností od r. 2013 žádalo Německo, aby pro výše uvedené chemické látky mohlo ve vnitrostátní legislativě zachovat limity platné podle původní úpravy a nemuselo zavádět limity vyšší podle směrnice o hračkách z r. 2013, jelikož původní úprava dle Německa lépe zajišťovala bezpečnost dětí. Komise, která žádost posuzovala jako první, Německu vyhověla částečně. Bezvýhradně jí vyhověla, co se týká nitrosaminů a nitrosovatelných látek, u barya a olova vyhověla do data, kdy vstoupí předpisy EU v platnost, u antimonu, arsenu a rtuti žádost zamítla. Německo podalo žalobu směřující ke zrušení tohoto rozhodnutí Komise k Tribunálu EU, požadovala zrušení zamítnutí žádosti u antimonu, arsenu, rtuti, barya a olova. Tribunál rozhodl, že Komise umožní zachovat vnitrostátní předpisy oznámené Německem týkající se mezních hodnot pro antimon, arsen, baryum, olovo a rtuť přítomné v hračkách, až do vydání rozhodnutí Tribunálu v hlavním řízení. Komise takový závěr napadla prostřednictvím kasačního opravného prostředku, jelikož dle Komise bylo nesprávně posouzeno důkazní břemeno, zkresleny některé skutkové okolnosti, nedostatečně odůvodněno napadené usnesení, které dle Komise bylo rovněž nesoudržné a nesprávně právně posouzeno, pokud jde o vážení zájmů. Kasační opravný prostředek byl však zamítnut (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 2013a). Tribunál následně 14. května 2014 definitivně rozhodl. Uvedl, že Německo dostatečně neprokázalo, že oznámená vnitrostátní ustanovení zaručují u arsenu, antimonu a rtuti vyšší úroveň ochrany, než poskytuje nová směrnice o hračkách. V této části byla proto žaloba zamítnuta. V době, než došlo k finálnímu rozhodnutí, stala žaloba bezpředmětnou, co se týká barya, proto o jeho limitech SDEU nerozhodoval. SDEU vyhověl Německu, co se limitu pro olovo týká (InfoCuria – Judikatura Soudního dvora 2014a).

Základním argumentem Tribunálu EU přitom bylo, že Německo dostatečně neprokázalo, že jeho vnitrostátní úprava zajišťuje vyšší bezpečnost spotřebitelům, přičemž pře probíhala na základě laboratorních měření různých hodnot daných látek. Směrnice o hračkách i její revize byly přijímány s cílem zlepšit fungování vnitřního trhu, rozhodnutí Tribunálu tudíž odpovídá zájmu prohlubování vnitřního trhu, argument ochrany spotřebitele nebyl dle Tribunálu dostatečně prokázán.

Pokud bychom čekali, že SDEU a potažmo i Tribunál budou rozhodovat spíše se sklony zajistit v každém případě ochranu zdraví a bezpečnosti spotřebitelů, zvláště pokud jde o produkci určenou pro děti, mohli bychom být přijatým rozhodnutím zaskočení. Na rozdíl od předchozího případu „Clinique“ v tomto případě

soudy neposuzovaly, jakým způsobem může spotřebitel vnímat situaci a nevědomě být klamán, ale posuzovaly jasné údaje, které vyplynuly z laboratorních měření a na něž mělo Německo a Komise evidentně velmi odlišný názor. Do řízení v jeho průběhu vstoupilo na straně Německa navíc také Dánsko. Přestože Německo nabízelo dle svého názoru nesporná a nezpochybnitelná fakta o škodlivosti navržených limitů, které na svém území chtělo zachovat, Komise i soudy zůstaly neoblomné a z větší části Německu určily, aby se podřídilo nové směrnici, jakkoli s ní mohlo být nespokojeno.

Vliv to pro dovozce hraček do EU mělo nesporný, protože pokud by jeden členský stát z vnitřního trhu EU uplatňoval odlišné limity od jeho zbytku, pro dovozce by to znamenalo dovoz diverzifikovat podle toho, kam přesně míří a přizpůsobovat tomu výrobu, nebo německý trh zcela opomenout. Jedná se přitom o největší trh EU, proto lze odůvodněně předpokládat, že toto by nebyla preferovaná varianta. Zároveň je třeba také nezapomínat, že na vnitřním trhu se zboží může již pohybovat volně, takže je možné očekávat v takovém případě problémy vznikající na základě toho, že by se na německý trh přece jen některé produkty nesplňující jeho vnitrostátní standardy dostaly dovozem z jiného členského státu.

Z hlediska fungování vnitřního trhu je tak rozhodnutí soudů a Komise zcela logické. Z hlediska zajištění ochrany zdraví dětí a bezpečnosti spotřebitelů můžeme v tématu cítit značnou politickou citlivost. Pro žádný členský stát nemůže být jednoduché podříditi se legislativě, u níž není přesvědčen, že zajistí bezpečnost obyvatel, ovšem tak, jak fungují pravidla vnitřního trhu, nelze postupovat jinak. Teoreticky se mohlo jednat i o skrytou ochranu vlastního trhu před dovozy ze třetích zemí, pokud tomu tak ale nebylo a rozsudek se o žádné takové motivaci nezmiňuje, můžeme hodnotit tlak na Německo, aby se podřídilo evropské legislativě, jako skutečně problematický z politického, ale i morálního hlediska.

Podobně citlivou oblastí přitom je i téma geneticky modifikovaných potravin, kterého se týká poměrně nový případ, který dospěl k SDEU²⁶. V tomto sporu proti sobě stály Evropská komise a Polsko. Evropská komise se u SDEU domáhala toho, aby SDEU určil, že Polsko tím, že zakázalo výrobu, uvádění na trh a používání geneticky modifikovaných krmiv pro výživu zvířat v Polsku jakož i geneticky modifikované organismy určené pro použití v krmivech, nesplnilo povinnosti vyplývající z nařízení o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech. Podle tohoto nařízení totiž povolení pro používání geneticky modifikovaných krmiv a organismů vydává Komise a nikoli členský stát, který tudíž nemá možnost ovlivnit, zda ten který geneticky modifikovaný organismus bude vpouštěn na jeho území. Polská národní právní úprava v době zahájení sporu ještě nebyla účinná, přičemž jeden z argumentů polské strany byl, že legislativní úpravou nemůže být způsoben reálně žádný negativní důsledek. Polsko své národní rozhodnutí také odůvodňovalo čl. 36 SFEU, který hovoří o možnosti omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu, pokud jsou odůvodněné veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kul-

---

²⁶ Věc C-313/11.

turního pokladu, který má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví. Dle Komise to však nebylo odůvodněné, jelikož Polsko dostatečně nezdůvodnilo, že jsou splněny podmínky, které umožňují dovolávat se výjimky na základě čl. 36 SFEU. Navíc Polsko dle Komise směřuje mravnost s ochranou zdraví a životního prostředí (InfoCuria - Judikatura Soudního dvora 2013b).

SDEU se k rozsudku postavil poměrně osobitě. Uvedl, že stav, který musí posuzovat, sahá do r. 2008 (rozsudek byl vydán v r. 2013) a že s ohledem na charakter případu nemůže brát v potaz okolnosti, které nastaly po r. 2008. Dle SDEU také nedošlo k porušení právní jistoty, když Polsko zakázalo geneticky modifikované potraviny navzdory evropské legislativě, což opět vyplývá ze stavu v r. 2008. Žalobu Komise tak SDEU zamítl (InfoCuria - Judikatura Soudního dvora 2013b). K problematice geneticky modifikovaných potravin a možnosti státu zakázat jejich používání na svém území, pokud má daná země pochybnosti o jejich zdravotní nezávadnosti a případné škodlivosti, se SDEU vůbec nevyjádřil. Stejně tak se nevyjádřil k tomu, jestli na tuto problematiku lze vztahovat ustanovení čl. 36 SFEU nebo nikoli. Ty zásadní a politicky citlivé otázky tak zůstaly nevyjasněny a nezodpovězeny.

Mohlo se jednat o úmysl SDEU. Geneticky modifikované potraviny jsou oblastí, která mezi členskými státy EU budí velkou pozornost a vstupují také do mezinárodních obchodních vztahů, jelikož např. země amerického kontinentu jsou v otázce geneticky modifikovaných potravin obvykle benevolentnější. Jestliže jeden členský stát volí odlišnou úpravu od celoevropského standardu, narušuje to nejen fungování vnitřního trhu, ale také fungování mezinárodního obchodu v rámci celé Unie. SDEU se však k jádru problému neměl zájem vyjádřit. Jeho zdůvodnění, proč tak neučinil, je sice logické, na druhou stranu je však zjevné, že jeho vůli vyjádřit se k citlivému tématu geneticky modifikovaných potravin by nebylo možné jednoduše zabránit, pokud by zde byla.

3.2.5 Dílčí závěr

V této podkapitole byla věnována pozornost judikatuře SDEU, která ovlivňuje opatření při dovozu do EU. Je evidentní, že primárním zájmem SDEU je prohlubování vnitřního trhu a nikoli uvolňování mezinárodního obchodu ve smyslu odstraňování omezení při dovozu do EU, čemuž odpovídá způsob argumentace v judikatuře.

Svou snahou o dotváření vnitřního trhu však SDEU podmínkám dovozu do EU výrazně napomáhá, jelikož jeho judikáty dotýkající se různých podmínek dovozu v různých členských státech mají ve výsledku pozitivní vliv na podmínky dovozu i ze třetích zemí. I v judikatuře SDEU je zřejmé, že přímo tarifním omezením byl nucen věnovat minimální pozornost. Jeho pozornost se však upírala k množstevním omezením dovozu a opatřením s rovnocenným účinkem, za čímž se skrývala celá řada případů zařaditelných pod netarifní nástroje i bezpečnostní výjimky. Na rozdíl od uplatňované praxe nebylo až takovým problémem posuzování antidumpingových opatření, jelikož SDEU byl zpravidla dotazován pouze na kon-

krétní aspekt řízení, u něž mohl judikovat na základě platné legislativy a tato situace jej nestavěla do role „rozhodčího“ v nejcitlivějších politických otázkách. Tak tomu bylo naopak např. v případě některých bezpečnostních výjimek. Zde jsme si ukázali i případ judikátu k jedné z nejcitlivějších otázek z oblasti bezpečnostních výjimek, který však i po vyřčení rozsudku SDEU zůstal v podstatě bez rozřešení.

4 Závěr

Cílem diplomové práce bylo analyzovat nástroje, které má EU k dispozici při dovozu, a demonstrovat využití těchto nástrojů na základě vybraných rozhodnutí z judikatury SDEU i případů jejich uplatňování členskými státy EU v praxi. Dílčím cílem práce pak je na základě zjištěných poznatků vyhodnotit přednosti a případné nedostatky stávajícího stavu.

V práci byla věnována pozornost jak případům z praxe, které nevedly až k jednání před SDEU, tak právě případům, kterými se SDEU zabýval. Z pozorování praktických případů je možné vyvodit, že zatímco tarifní nástroje jsou využívány stále méně a v diskusi o dovozu do EU, resp. odstraňování překážek mezinárodního obchodu obecně přestávají být zásadním tématem, pomíneme-li např. specifickou oblast zemědělské politiky, netarifní překážky, bezpečnostní výjimky a dumping či subvencování produkce jsou velmi živými tématy, i když pokud lze soudit ze statistik, i při využívání těchto nástrojů dochází postupně k poklesu.

Při zkoumání judikatury SDEU lze dospět k závěru, že pro tento soud je primárním cílem tvorba vnitřního trhu a nikoli odstraňování překážek mezinárodního obchodu či usnadňování dovozu do EU. Svou judikaturou, která se ve velké míře ve sledovaných oblastech váže právě na oblast vnitřního trhu, však SDEU ovlivňuje i podmínky dovozu do EU a potažmo i vývozu z EU, což je ovšem oblast, které se práce neměla ambicí věnovat. Rozhodování SDEU je tak třeba neustále brát v potaz. Jak se ukázalo, v oblasti tarifních překážek SDEU v poslední době příliš intenzivně nejudikoval. Pokud však jde o oblast netarifních překážek, které mohou mít stejné dopady jako cla či kvantitativní omezení, pozorovali jsme, že SDEU dodnes řeší případy podobného charakteru, jaké řešil i před několika desítkami let. Stálíci jsou rovněž případy týkající se bezpečnostních výjimek. Značné množství judikátů se týkalo rovněž antidumpingových a protisubvenčních opatření, kdy se strany, které byly zasaženy odpovídajícími cly, bránily některému konkrétnímu aspektu jejich udělení.

Obecně lze konstatovat, že právní úprava na základní problémy, které při dovozu mohou nastat, pamatuje. Zároveň je však třeba přiznat, že upravit některé specifické oblasti jako např. zneužívání netarifních nástrojů s cílem dovoz ze třetích zemí omezit, je problematické, ne-li přímo nemožné. Pokud totiž např. legislativa přijímaná v EU obsahuje zdánlivě logická ustanovení, která navíc mají chránit spotřebitele nebo životní prostředí, jen těžko je možné odhalit skutečný účel, pokud jím omezení dovozu je, natož pak přijetí legislativy v její navrhované podobě zabránit. Úmysl omezit dovoz je navíc obecně velmi těžké prokázat.

Zaměříme-li se konkrétněji na jednotlivé oblasti, kterými se práce zabývala, můžeme dospět k následujícím závěrům. Co se týká oblasti **tarifních omezení**, tedy cel a kvantitativních překážek, v praxi jejich uplatňování funguje celkem bez problémů. EU postupně cla snižuje, čímž snižuje překážky při dovozu na své území. Kvantitativní omezení jsou ve většině oblastí minulostí, přetrvávají však např. v zemědělské politice, i zde však postupně dochází k jejich uvolňování. Případy, které řešil SDEU v této souvislosti, v některých případech vstoupily do histo-

rie evropské integrace a přispěly k formování vnitřního trhu poměrně extenzivním výkladem evropského práva. Na případu Van Parys jsme si však ukázali, že pokud SDEU posuzuje vytváření překážek obchodu prostřednictvím cel a kvantitativních omezení, rozlišuje velmi výrazně, zda tyto překážky vznikají na vnitřním trhu, nebo v mezinárodním obchodě jako takovém, tedy při dovozu na území EU. SDEU ve své judikatuře dospěl k názoru, že členské státy nemohou dávat přednost pravidlům WTO před legislativou EU. Pokud tudíž v rámci WTO přijala EU určitý standard, který je však v rozporu s vnitřním právem EU, má přednost evropské právo. Tato diferenciací mezi závazky EU a WTO je pochopitelná, SDEU je především obráncem legislativy EU.

Při hodnocení takového závěru bychom si však měli položit otázku, jaký cíl chceme při dovozu do EU sledovat. Je-li cílem, aby dovoz probíhal hladce, v souladu s mezinárodními závazky a tudíž v podstatě i na bázi pravidel, která poté mohou být uplatňována i při vývozu z EU, měli bychom SDEU oponovat a požadovat, aby kromě ochrany práva EU důsledně usiloval také o soulad pravidel EU a WTO. Přistoupíme-li však na to, že úkolem SDEU má být skutečně jen ochrana legislativy EU tak, jak ji nastaví zákonodárce, potom je jeho postup logický. S ohledem na fakt, že i v historii např. rozsudky v případech Cassis de Dijon nebo Dassonville přistoupil SDEU spíše na to, že jeho role je aktivnější s cílem posunovat integraci dále, je těžké druhý přístup přijmout. Samozřejmě snaha otevřít trh EU okolnímu světu je něčím odlišným od snahy prohlubovat vnitřní trh na půdorysu EU, což je zřejmě i klíčový argument, proč se SDEU rozhodl pro opatrný přístup ve vztahu k WTO. Stále však lze namítat, rolí SDEU by mělo i dbát o to, aby různé závazky EU nebyly protichůdné.

Jak už bylo naznačeno, oblast **netarifních nástrojů a ochranných opatření** patří při diskusi o dovozu do EU mezi velmi citlivé. Bylo popsáno několik praktických případů, kdy legislativní úprava EU nepřímo diskriminovala dovoz zahraniční produkce do EU, stejně tak bylo popsáno několik případů, které řešil i SDEU. V případě, že skryté překážky dovozu obsahuje legislativa EU, může to být způsobeno v zásadě ze dvou příčin. První je nevědomost zákonodárce, který ve snaze o přehlednost legislativy pro spotřebitele na území EU nebo pro zajištění maximálního standardu ochrany např. životního prostředí přistoupí ke zbytečně restriktivní úpravě, aniž by si uvědomil, že tím poškozuje, i neodůvodněně, dovoz do EU ze třetích zemí. V tomto případě je jednoduchou cestou k nápravě, pokud někdo na problém upozorní a dojde k novelizaci problematické legislativy. Složitější je, pokud se zákonodárce za zájem ochrany spotřebitele, jeho zdraví nebo životního prostředí pouze skrývá a jeho skutečným zájmem opravdu je dovoz omezit. Argumentace důležitějšími zájmy, než je pouze volný mezinárodní obchod, může být velmi účinná a může vést k neřešitelnosti celé situace, jelikož protistrana, požadující odstranění problematické úpravy, může být nařčena z nemorálního ohrožování zdraví spotřebitelů nebo životního prostředí EU apod. Jednoduchý způsob, jak tyto problémy řešit, neexistuje. Jako možné řešení se nabízí vytvoření určitého mechanismu včasného varování, kdy by členské státy mohly na problematická ustanovení zcela neformálně upozorňovat v průběhu jejich projednávání např. prostřednic-

tvím Komise. V případě, že se jedná o souhlasný postoj všech členských států, však ani toto není řešením. Další možností je pak následná diplomatická práce evropské diplomacie ve spolupráci s dotčenou třetí zemí, jejímž prostřednictvím je vhodné hledat řešení přijatelné pro obě strany. Pokud je však zájmem EU nepustit produkci na své území, těžko si kompromis představíme.

Achillovou patou celé této otázky je, že EU má v daných případech obvykle k dispozici argumenty silné politické i morální váhy, které při komunikaci s médii a obyvateli EU skutečně vyvolávají dojem, že jediným zájmem je ochrana vlastních obyvatel, území atd. Pokud tomu tak však není, jedná se o velmi nemorální postupy, u nichž by mělo být snahou je z politiky vytěsňovat. Pokud o bezpečnost a zdraví skutečně jde, je třeba naopak spoléhat na morální hodnoty protistrany, tedy třetí země, že tyto zájmy uzná a nebude EU napadat pro neopodstatněnost přijatých opatření.

Situace v oblasti příslušných judikátů SDEU byla poněkud jednodušší, protože nekalý záměr zamezit dovozu produkce na území daného státu byl obvykle poměrně jednoznačně prokázán. Opakovaně popsáním případem bylo uplatnění diskriminačního zdanění, popř. diskriminačního poplatku při dovozu produkce z jiné země. Zároveň však bylo upozorněno na to, že je třeba i při diskusi o respektování nastavených pravidel zachovat prostor, který je členským státům poskytnut při transpozici směrnic do národního práva. Popsán byl případ Francie, která poměrně restriktivně transponovala do národního práva směrnici o ochraně rostlin, následkem čehož byl omezen dovoz přípravků na ochranu rostlin na její území. SDEU zveřejnil rozsudek hovořící ve prospěch Francie. I při vědomí toho, že restriktivní transpozice směrnic může vést, podobně jako jiné netarifní nástroje, k omezení dovozu produkce na území daného státu EU, je třeba respektovat prostor, který směrnice národním státům ponechává. Je totiž charakteristickým znakem a základním odlišujícím znakem směrnice od nařízení, že na národní úrovni může dojít k odlišnostem. Je odpovědností zákonodárce na evropské úrovni připravit legislativu tak, aby nebránila obchodu, nikoli odpovědností národního státu, aby ji takto transponoval, když zde tu možnost má. Samozřejmě ideálním stavem je, pokud motivace daného státu je skutečně taková, jakou uvádí, tedy v případě Francie ochrana spotřebitelů a prostředí, a nikoli pouze zamezení dovozu. V tomto se jedná o paralelu s netarifními překážkami v praxi, které byly popsány.

Obsáhlou a významnou kapitolu pak tvoří **antidumpingová a protisubvenční** legislativa a její uplatňování. Legislativu SDEU můžeme označit za standardní, pokud jde o přezkumy uvalování antidumpingových a protisubvenčních cel. Na případu Keck z počátku 90. let však bylo demonstrováno, že v době, kdy dumping a nepovolené subvence nabývaly v mezinárodním obchodě na rostoucím významu, potýkal se SDEU s problémem, jak zakomponovat jevy jako dumping do své judikatury tak, aby byl konzistentní a nevyvolával právní nejistotu. Právě u případu Keck se mu to ne zcela podařilo, což nás může vést k zamyšlení vůbec nad logikou existence či neexistence dumpingu jako takového.

U subvencí je situace celkem jednoznačná – pokud je produkce daného třetího státu podpořena nedovolenou státní dotací, je také nedovoleně zvýhodněna

na mezinárodním trhu a stát, kam proudí, se proti takové praktice může bránit vyrovnávacím clem.

Dumping je ale zcela jiný případ. Jedná se o rozhodnutí daného subjektu, který operuje na trhu, že bude svou produkci prodávat za cenu, kterou si sám určí. Jedná se o tržní rozhodnutí a pak je relevantní klást si otázku, zda je oprávněné proti takové ceně uplatňovat clo jen proto, že tato cena je nižší než tzv. cena běžná. Dokonce i v případě, že producent generuje ztrátu. Ztráta totiž není dlouhodobě udržitelná a pokud se jedná o obchodní strategii, jakým právem mu můžeme bránit si ji zvolit? V případě, že má společnost diferencovanou výrobu a některá jiná část její výroby je např. subvencovaná je nebo je odkupovaná vládou (za cenu vyšší, než je cena obvyklá), pak samozřejmě ano, protože ztráta je evidentně financovaná příjmy z jiných oblastí a v podstatě je taková výroba subvencovaná jiným způsobem. Pokud se ale daná společnost specializuje v daném oboru a je schopna produkci nabídnout za danou cenu, je otázkou, zda by EU vůbec měla antidumpingová cla uvalovat. Protože jak jsme ukázali, její legislativa nedokáže zcela prokazatelně ukázat, že dovážející firma skutečně na trhu působí netržně či jinak nestandardně. Jako příklad byla zvolena Čína. Zde lze stále argumentovat tím, že se jedná o centrálně plánovanou ekonomiku a tudíž lze akceptovat i postup EU, ale antidumpingová řízení jsou vedena i proti produkci z USA nebo Indie a zde už stojí za zamyšlení, zda to z ekonomického hlediska dává vůbec smysl.

Definovanými nedostatky v antidumpingovém nařízení je zejména stanovení běžné hodnoty, pro jehož účely se využívá ceny nebo hodnoty ve třetí zemi s tržním hospodářstvím nebo ceny, za níž se prodává takový výrobek z takové třetí země do jiných zemí včetně Společenství. Pokud ale EU má snahu jako tuto třetí zemi volit např. USA pro srovnání hodnoty zboží dováženého z Číny, lze to odůvodněně napadnout, jelikož jak výrobní náklady, tak náklady práce a ceny surovin jsou v USA zcela odlišné než v Číně, nehledě na charakter hospodářství. Pro srovnání se navíc využívá určitého vzorku výrobců, což je také do značné míry zjednodušující, i když je pochopitelné, že nelze zkoumat všechny, pokud je jich velké množství. V případě, že EU z nějakého důvodu nemá k dispozici všechny potřebné informace a podklady, může vycházet z informací dostupných (i když spolehlivých), kde může však docházet také ke značnému zkreslení. Stejně tak prokazování újmy je v některých případech nelogické. Pokud je v EU vysoká poptávka, logicky dochází ke zvyšování dovozu ze zahraničí a zvyšováním dovozu pak ke snižování ceny na vnitřním trhu. Toto vychází ze základních ekonomických principů a je zarážející, že EU na základě této posloupnosti poté odkazuje na způsobenou újmu.

Ano, proces antidumpingového řízení bylo třeba nějak nastavit a postupovat podle předem stanovených pravidel. Na jeden proces je zde ale příliš mnoho možností pro zkreslení výsledku a příliš mnoho prostoru pro zkreslení argumentace. Celé řízení navíc trvá poměrně dlouho, na základě termínů, které byly popsány v kapitole 2.4.5 je zjevné, že není možné řízení ukončit dříve než za rok. V případě, že je ale produkce EU skutečně poškozována a EU to chce nějak postihnout, měla by tak zřejmě činit rychleji, aby poškození nemohlo být nezvratné.

Návrhy na změnu by tak mohly být v podstatě dva. Radikální by spočíval v tom, že by se postihování dumpingu omezovalo pouze na produkci se ztrátou, kde je jeho přítomnost zcela prokazatelná, případně na produkci ze zemí s centrálně plánovanou ekonomikou, i když jak bylo argumentováno výše, i prodej se ztrátou může být součástí obchodní strategie a EU tím může do obchodních praktik neúměrně zasahovat. Druhý návrh by spočíval v úpravě antidumpingového nařízení tak, aby EU musela jako zemi, na základě níž bude srovnávána hodnota a cena produkce, vybrat zemi se srovnatelnou hospodářskou situací (zejména se srovnatelnou paritou kupní síly). Mělo by dojít i k úpravě prokazování újmy tak, aby přepočítání zohledňovalo hospodářskou situaci, výrobní náklady a náklady práce EU a dané třetí země, která se měla dopouštět dumpingu. Další kritizované aspekty je třeba přijmout a trvat pouze na tom, aby se EU vždy snažila získat relevantní informace od zkoumaných společností a vzorky těchto společností tvořila pokud možno reprezentativně.

Na druhou stranu je třeba vyzdvihnout jako pozitivní fakt, že třetí země nařčená z dumpingu se v každé fázi řízení může proti jeho průběhu ohradit a požadovat přezkum. Na jednu stranu to řízení ještě více prodlužuje, ale na druhou stranu to zajišťuje jeho vyšší transparentnost a možnost obou stran vyjádřit se k průběhu i výsledkům.

Podobně i oblast **bezpečnostních a dalších výjimek** se dotýká nejcitlivějších politických oblastí. Na praktických příkladech jsme si však ukázali, že v tomto případě velmi dobře funguje včasné informování o tom, že se EU chystá zavést opatření z bezpečnostních důvodů a dotčené třetí země tak v některých případech mají možnost vyjádřit svůj případný nesouhlas a informovat o tom, jak by to jejich import do EU ovlivnilo. Jak se k takovým konzultacím staví EU, je jinou věcí. Na případu kaka a kakaových výrobků a dotčených latinskoamerických producentů jsme mohli pozorovat, že postup EU, která pracovala s jinými laboratorními poznatky, než latinskoamerické země, příliš otevřený či transparentní nebyl. Přitom pokud disponovala výsledky laboratorních analýz, které podporovaly její rozhodnutí pro zavedení nových limitů, mohlo jejich zveřejnění vést k racionálnějšímu průběhu diskuse na obou stranách. V podstatě se jedná opět o doporučení pro diplomatickou část práce, která ve vztazích týkajících se mezinárodního obchodu, resp. dovozu může být učiněna.

Argumentace v judikatuře SDEU pak ukázala jasněji, jak velký rozpor může vzniknout mezi zájmem zajistit bezpečnost a zájmem prohlubovat vnitřní trh. V případech Clinique i dětských hraček judikoval SDEU podobně – argumentace zajištění bezpečnosti spotřebitelů nebyla dostatečně prokazatelná na to, aby převážila nad zájmem prohlubovat vnitřní trh. Když ale došlo na geneticky modifikované potraviny, SDEU se argumentací směřující k průběhu a načasování řízení zcela vyhnul podstatě problematice geneticky modifikovaných potravin. To je poměrně zajímavé. Ze všech zkoumaných případů šlo totiž o otázku nejcitlivější z pohledu spotřebitelů i politicky. Můžeme se domnívat, aniž bychom to mohli dokázat, že se SDEU na takto tenký led jednoduše nechtěl pouštět. Znovu se také můžeme ptát, jestli by to ale mělo být jeho úkolem. Nutit ho přitom nelze, případně až

v momentě, kdy by předběžná otázka stála jinak, a časové souslednosti případu byly takové, že by se SDEU podstatě vyhnout nemohl.

Charakter případů je velmi podobný jako v případě netarifních omezení. Také do argumentace vstupují obtížně měřitelné aspekty morálky, otázky často podléhají politizaci a mnohdy je těžké udržet diskusi v racionální rovině. Podobně jako u netarifních omezení platí, že pokud je sledovaný deklarovaný zájem, tedy bezpečnost, pak je uplatňování výjimek zcela opodstatněné. Pokud se však za tuto argumentaci pouze skrývá snaha ochránit vlastní trh a zamezit dovozu, je třeba takovému chování zabránit, ať už prostřednictvím judikátů SDEU nebo opět prostřednictvím adekvátního diplomatického tlaku. Druhá jmenovaná metoda je však metodou nevyhmatelnou, což může být i její slabinou.

Jak je z výše uvedeného zřejmé, EU opatření při dovozu využívá poměrně aktivně, zpravidla v souladu s účelem, pro který byla vytvořena, ovšem ne vždy. Právě na případy, kdy jsou opatření zneužívána za jinými účely, než pro jaké jsou určena, či na případy, kdy jejich uplatňování není dostatečně pružné, cílí i doporučení pro jejich úpravu. Dovoz do EU by tak byl plynulejší a méně zatížen nečekanými překážkami.

5 Použité prameny

5.1 Literatura

- EVROPSKÁ KOMISE. *Politiky Evropské unie: Obchod*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014. ISBN 978-92-79-24225-0.
- FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-732-5180-2.
- FOJTÍKOVÁ, L., LEBIEDZIK, M. *Společné politiky Evropské unie: Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7179-939-9.
- HANSON, D. *Limits to Free Trade*. 1. vyd. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2010. ISBN 978-1-84720-247-5.
- KRPEC, O., HODULÁK, V. *Politická ekonomie mezinárodních vztahů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita – Mezinárodní politologický ústav, 2011. ISBN 978-80-210-5481-3.
- PÍTROVÁ, L., POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou evropského soudního dvora, 1. díl*. Dotisk. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-204-5.
- PÍTROVÁ, L., POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou evropského soudního dvora, 2. díl*. 1. vyd. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-252-5.
- PÍTROVÁ, L., POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou evropského soudního dvora, 4. díl*. 1. vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-584-2.
- SVOBODA, P. *Liberalizace obchodu zbožím v právu Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-815-0.
- SVOBODA, P. *Právo vnějších vztahů EU*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-352-3.
- ŠIROKÝ, J. A KOL. *Tvoříme a publikujeme odborné texty*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3510-5.
- TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 5. vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-631-8.

5.2 Dokumenty

- CELNISPRAVA.CZ. *Nariadení týkající se kvót*. Celnisprava.cz, 2014. On-line zdroj: http://www.celnisprava.cz/cz/clo/problematikataricu/Documents/Na%C5%99%C3%ADzen%C3%AD_kv%C3%B3ty_stav%20k%204.8.2014.pdf, ověřeno k 17. 8. 2014.
- EFTA. *EEA Agreement*. EFTA, 2014. On-line zdroj: <http://www.efta.int/eea/eea-agreement>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROSKOP.CZ. *Smlouva o založení Evropského společenství ve znění Smlouvy z Nice, konsolidované znění*. Euroskop.cz, 2001. On-line zdroj:

- http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Soudního dvora 11. července 1974 ve věci 8/74*. Případ „Dassonville“. Soudní dvůr Evropské unie, 1974. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=88838&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=600501>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Soudního dvora 20. února 1979 ve věci 120/78*. Případ „Cassis de Dijon“. Soudní dvůr Evropské unie, 1979. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=90055&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=601138>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Soudního dvora 1. března 2005 ve věci C-377/02*. Případ „Van Parys“. Soudní dvůr Evropské unie, 2005. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=55028&pageIndex=0&doclang=cs&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=39593>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Judgement of 12. 7. 1983 in case 170/78*. Případ „Pivo a víno“. Soudní dvůr Evropské unie, 1983. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=90025&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=27460>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Judgement of the Court 9 May 1985 in case 112/84*. Případ „Daň z automobilů“. Soudní dvůr Evropské unie, 1985. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=93350&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=28238>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Soudního dvora (sedmého senátu) 2. října 2014 ve věci C-254/13*. Případ „Orgacom“. Soudní dvůr Evropské unie, 2014. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=dovozn%25C3%25AD%2Bclo&docid=158186&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=137992#ctx1>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) 21. února 2008 ve věci C-201/06*. Případ „Ochrana rostlin“. Soudní dvůr Evropské unie, 2008. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=71988&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=274385>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Soudního dvora 24. listopadu 1993 ve spojených věcech C-267/91 a C-268/91*. Případ „Keck“. Soudní dvůr Evropské unie, 1993. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=98137&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=42037>, ověřeno k 10. 12. 2014.

- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) 19. září 2013 ve věci C-15/12 P*. Případ „Dashigiao“. Soudní dvůr Evropské unie, 2013. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=dumping&docid=141781&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=294514#ctx1>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Judgement of the Court (Fifth Chamber) 2 February 1994 in Case C-315/92*. Případ „Klinická kosmetika“. Soudní dvůr Evropské unie, 1994. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d58da87237ceaa47b8bfc7c2f70adb2751.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4Ob3uPe0?text=&docid=98713&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3634>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Usnesení místopředsedy Soudního dvora 19. prosince 2013 ve věci C-426/13 P(R)*. Případ „Dětské hračky“. Soudní dvůr Evropské unie, 2013a. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=bezpe%25C4%25Dnost&docid=145881&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=433718#ctx1>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Tribunálu (osmého senátu) 14. května 2014 ve věci C-426/13 P(R)*. Případ „Dětské hračky“. Soudní dvůr Evropské unie, 2014a. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=152201&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=39071>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- INFOCURIA – JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA. *Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) 18. července 2013 ve věci C-313/11*. Případ „Geneticky modifikované potraviny“. Soudní dvůr Evropské unie, 2013b. On-line zdroj: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=ochrann%25C3%25A1%2Bopat%25C5%2599en%25C3%25AD&docid=139743&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=141407#ctx1>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘAD VLÁDY ČR, ODBOR INFORMOVÁNÍ O EVROPSKÝCH ZÁLEŽITOSTECH. *Lisabonská smlouva: Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. 2. vyd. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, 2009. ISBN 978-80-7440-017-9.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Řízení týkající se provádění společné obchodní politiky – oznámení o zahájení antidumpingového řízení týkajícího se dovozu krystických křemíkových fotovoltaických modulů a jejich klíčových komponentů (tj. článků nebo destiček) pocházejících z Čínské lidové republiky (2012/C 269/04)*. C 269/5. Evropská komise, 2012. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:269:0005:0015:CS:PDF>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Řízení týkající se provádění společné obchodní politiky – oznámení o zahájení antisubvenčního řízení týkajícího se dovozu krystických křemíkových fotovoltaických modulů a jejich klíčových komponentů (tj. článků nebo destiček) pocházejících z Čínské lidové republiky (2012/C 340/06)*. C

- 340/13. Evropská komise, 2012a. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:340:0013:0023:CS:PDF>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Nařízení Komise (EU) č. 182/2013 ze dne 1. března 2013, kterým se zavádí celní evidence dovozu krystalických křemíkových fotovoltaických modulů a jejich klíčových komponentů (tj. článků a destiček) pocházejících nebo odesílaných z Čínské lidové republiky.* L 61/2. Evropská komise, 2013. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:061:0002:0005:CS:PDF>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Nařízení Komise (EU) č. 513/2013 ze dne 4. června 2013 o uložení prozatímního antidumpingového cla na dovoz krystalických křemíkových fotovoltaických modulů a jejich klíčových komponentů (tj. článků a destiček) pocházejících nebo odesílaných z Čínské lidové republiky a o změně nařízení (EU) č. 182/2013, kterým se zavádí celní evidence tohoto dovozu pocházejícího nebo odesílaného z Čínské lidové republiky.* L 152/5. Evropská komise, 2013a. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:152:0005:0047:CS:PDF>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Prováděcí nařízení Rady (EU) č. 1238/2013 ze dne 2. prosince 2013, kterým se ukládá konečné antidumpingové clo a s konečnou platností vybírá uložené prozatímní clo na dovoz krystalických křemíkových fotovoltaických modulů a jejich klíčových komponentů (tj. článků) pocházejících nebo odesílaných z Čínské lidové republiky.* L 325/1. Evropská komise, 2013b. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:325:0001:0065:CS:PDF>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Nařízení Rady (ES) č. 260/2009 ze dne 26. února 2009 o společných pravidlech dovozu.* L 84/1. Rada Evropské unie, 2009. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0260&rid=1>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Nařízení Rady (ES) č. 265/2009 ze dne 7. července 2009 o společných pravidlech dovozu z některých třetích zemí.* L 185/1. Rada Evropské unie, 2009. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0625&rid=1>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Nařízení Rady (ES) č. 1225/2009 ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství.* L 343. Rada Evropské unie, 2014. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R1225-20140220&qid=1414940488617&from=CS>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Nařízení Rady (ES) č. 597/2009 ze dne 11. června 2009 o ochraně před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství.* L 188. Rada Evropské unie, 2014. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R0597-20140220&rid=1>, ověřeno k 10. 12. 2014.

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo*. L 196/7. Rada Evropské unie, 2003. On-line zdroj: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003R1383&rid=3>, ověřeno k 10. 12. 2014.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *General Agreement on Tariffs and Trade*. On-line zdroj: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/legal_e.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *The WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures*. On-line zdroj: http://www.wto.org/english/tratop_e/sps_e/spsagr_e.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *Agreement on Technical Barriers to Trade*. On-line zdroj: http://wto.org/english/docs_e/legal_e/17-tbt_e.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994*. On-line zdroj: http://wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *Agreement on Subsidies and Countervailing Measures*. On-line zdroj: http://wto.org/english/docs_e/legal_e/24-scm_01_e.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.

5.3 Elektronické zdroje

BBC NEWS EUROPE. *EU and China Reach Deal in Solar Panel Dispute*. bbc.com. 2013. On-line zdroj: <http://www.bbc.com/news/world-europe-23475584>, ověřeno k 10. 12. 2014.

BERDEN, K. G., FRANCOIS, J., THELLE, M., WYMENGA, P., TAMMINEN, S. *Non-Tariff Measures in EU-US Trade and Investment – An Economic Analysis*. Rotterdam: Ecorys Nederland BV, 2009. OJ 2007/S 180-219493. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/december/tradoc_145613.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.

BEZPECNOSTPOTRAVIN.CZ. *A-Z Slovník pro spotřebitele: Melamin*. bezpečnostpotravin.cz. On-line zdroj: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/92285.aspx>, ověřeno k 10. 12. 2014.

BUSINESSINFO.CZ. *Společná obchodní politika Evropské unie*. BusinessInfo.cz. 2012. On-line zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecna-obchodni-politika-evropske-unie-4461.html#!&chapter=1>, ověřeno k 10. 12. 2014.

BUSINESSINFO.CZ. *Základní informace k WTO a DDA*. BusinessInfo.cz. 2010. On-line zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zakladni-informace-k-wto-a-dda-7186.html>, ověřeno k 10. 12. 2014.

- CELNISPRAVA.CZ. *Clo*. Celnisprava.cz. On-line zdroj: <http://www.celnisprava.cz/cz/clo/Stranky/default.aspx>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- CELNISPRAVA.CZ. *Jaké bude clo při dovozu zboží?* Celnisprava.cz a. On-line zdroj: <http://www.celnisprava.cz/cz/clo/informace-pro-fyzicke-osoby/Stranky/jake-bude-clo-pri-dovozu-zbozi.aspx>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- CESKATELEVIZE.CZ. *EU od pátku zakáže dovoz výrobků pro děti obsahující čínské mléko*. ČT 24, 2008. On-line zdroj: <http://m.ceskatelevize.cz/ct24/svet/29895-eu-od-patku-zakaze-dovoz-vyrobyku-pro-deti-obsahujicich-cinske-mleko/>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Report from the Commission to the European Parliament: 26th Annual Report on the Community's Anti-dumping, Anti-subsidy and Safeguard Activities (2007)*. COM (2008) 877 final. Brussels, 2008. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/december/tradoc_141848.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Commission Staff Working Document: Accompanying Document to the 26th Annual Report on the Community's Anti-dumping, Anti-subsidy and Safeguard Activities (2007)*. COM (2008) 877 final. Brussels, 2008a. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2008/december/tradoc_141849.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Report from the Commission to the European Parliament: 27th Annual Report on the Community's Anti-dumping, Anti-subsidy and Safeguard Activities (2008)*. COM (2009) 573 final. Brussels, 2009. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/october/tradoc_145262.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROPA.EU. *Společná pravidla pro dovoz z určitých nečlenských zemí EU*. Europa.eu, 2011. On-line zdroj: http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/r11003_cs.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROPA.EU. *Antisubvenční opatření*. Europa.eu, 2011 a. On-line zdroj: http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/r11006_cs.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROPEAN COMMISSION. *The Community Customs Code (CC), implementing provisions and guidelines – Current legal provisions*. European Commission, 2014. On-line zdroj: http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/general/community_code/index_en.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROPEAN COMMISSION. *Report from the Commission to the European Parliament: 28th Annual Report on the Community's Anti-dumping, Anti-subsidy and Safeguard Activities (2009)*. COM (2010) 558 final. Brussels, 2010. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/december/tradoc_147086.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROPEAN COMMISSION. *Commission Staff Working Document Accompanying the Document: Report from the Commission to the European Parliament: 29th Annual Report on the Community's Anti-dumping, Anti-subsidy and Safeguard Activities*

- (2010). COM (2012) 59 final. Brussels, 2012. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/may/tradoc_149395.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROPEAN COMMISSION. *Anti-dumping, Anti-subsidy, Safeguard Statistics Covering the First Seven Months of 2014 (July 2014)*. Brussels, 2014a. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/august/tradoc_151694.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROPEAN UNION EXTERNAL ACTION. *European Economic Area (EEA)*. European Union External Action, 2014. On-line zdroj: <http://eeas.europa.eu/eea/>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EUROSKOP.CZ. *Smluvní vztahy EU a třetích zemí*. Euroskop.cz. On-line zdroj: <https://www.euroskop.cz/203/sekce/smluvni-vztahy-eu-a-tretich-zemi/>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Zpráva Komise Evropskému parlamentu: 29. výroční zpráva o anti-dumpingových, antisubvenčních a ochranných činnostech Evropské unie (2010)*. COM (2012) 59 final. Brussels, 2012. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/may/tradoc_149399.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Zpráva Komise Evropskému parlamentu: 30. výroční zpráva o anti-dumpingových, antisubvenčních a ochranných činnostech Evropské unie (2011)*. COM (2012) 599 final. Brussels, 2012a. On-line zdroj: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2012/november/tradoc_150048.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Zpráva Komise Evropskému parlamentu: 31. výroční zpráva o anti-dumpingových, antisubvenčních a ochranných činnostech EU (2012)*. COM (2013) 290 final. Brussels, 2013. On-line zdroj: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=CS&f=ST%205165%202014%20INIT>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- FRIČOVÁ, V. *Obchodní politika*. Euroskop.cz. On-line zdroj: <https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- GSTÖHL, S. *The European Union's Trade Policy*. Ritsumeikan International Affairs Vol 11, pp. 1-22. Institute of International Relations and Area Studies, Ritsumeikan University, 2013. On-line zdroj: http://www.ritsumei.ac.jp/acd/re/k-rsc/ras/04_publications/ria_en/11_01.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Rozhodnutí hlavního hygienika*. Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2008. Č. j. 37733/2008. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/dokumenty/opatreni-v-souvislosti-s-vyrobky-z-ciny-obsahujicimi-mleko-potencialne-kontaminovane-melaminem_1161_865_1.html, ověřeno k 10. 12. 2014.

- MPO.CZ. *Databáze antidumpingových a protisubvenčních řízení EU vůči dovozům ze třetích zemí*. Ministerstvo průmyslu a obchodu 2014. On-line zdroj: <http://www.mpo.cz/cz/prehled-ad-as.html>, ověřeno k 19. 9. 2014.
- SZPI. *Dovoz ze třetích zemí*. Státní zemědělská a potravinářská inspekce, 2014. On-line zdroj: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1022975&docType=ART&nid=11818>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- SZPI. *Potravinářská inspekce stále kontroluje potraviny z Číny kvůli obsahu melaminu*. Státní zemědělská a potravinářská inspekce, 2010. On-line zdroj: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1021138&docType=ART&nid=11728>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- TUOITRENEWS.VN. *As Europe Bans Chinese Dolls, Vietnam Just Testing Them*. Tuoitrenews.vn, 2013. On-line zdroj: <http://tuoitrenews.vn/society/16214/as-europe-bans-chinese-dolls-vietnam-just-testing-them>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- WORLD TRADE ORGANIZATION. *Trade Policy Review – Report by the Secretariat: European Union*. World Trade Organization, 2013. WT/TPR/S/284/Rev. 2. Dostupné z: https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S006.aspx?Query=%28%28%20@Title=%20european%20communities%20or%20european%20union%29%20or%20%28%20@CountryConcerned=%20european%20communities%20or%20european%20union%29%29%20and%20%28%20%28%20@Symbol=%20wt/tpr/s/*%20%29%20or%20%28%20@Symbol=%20press/tprb/*%20%29%29&Language=ENGLISH&Context=FomerScriptedSearch&languageUIChanged=true#, ověřeno k 10. 12. 2014.
- WORLD TRADE ORGANIZATION. *World Trade Report 2012: An Inventory of Non-tariff Measures and Services Measures*. World Trade Organization, 2012. Pp. 94-134. On-line zdroj: http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/wtr12-2c_e.pdf, ověřeno k 10. 12. 2014.
- WORLD TRADE ORGANIZATION. *SPS Information Management System*. World Trade Organization. G/SPS/R/67 a G/SPS/R/69. On-line zdroj: <http://spsims.wto.org/web/pages/edition/stc/SpecificTradeConcern.aspx?ID=2013968>, ověřeno k 10. 12. 2014.
- WTO.ORG. *The GATT years: From Havana to Marrakesh*. World Trade Organization. On-line zdroj: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm#rounds, ověřeno k 10. 12. 2014.
- WTO.ORG. *Principles of the Trading System*. World Trade Organization a. On-line zdroj: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.
- WTO.ORG. *Tariff Profile – European Union*. World Trade Organization b. On-line zdroj: <http://stat.wto.org/TariffProfile/WSDBTariffPFView.aspx?Language=E&Country=E27>, ověřeno k 10. 12. 2014.

WTO.ORG. *Anti-Dumping*. World Trade Organization c. On-line zdroj: http://www.wto.org/english/tratop_e/adp_e/adp_e.htm, ověřeno k 10. 12. 2014.

